

פ"א מי שקנא לאשתו.
 י' ד"ה פ"א ר"ה ע"ד
 שישאו כו'. מ"ה פ"א ה"ה
 כונה ה"ה ספ"ה ע"ה ל"י
 כ"ה ה"ה מ"ה ק"ה פ"ה פ"ה
 י"ה: ב' אמר ע"ה אחר כו'.
 ע"ה י"ה: אפילו ע"ה כו'.
 מ"ה ע"ה מ"ה ע"ה ע"ה ע"ה
 י"ה: דבורה כו'. מ"ה ע"ה
 וס"ה ע"ה מ"ה י"ה: ה"ה
 ב"ה וכה כו'. ע"ה י"ה:
 כל ע"ה שיש בה. ע"ה
 י"ה כ"ה:

פרק א מי שקנא. פרק זה היה הגון שהיה שנוי ומעורב
 בפרק ראשון לאחר אותה צדקה דלאו אסורות
 לחול בתרומה ואח"כ היה לו לשנות כ"ל עושה לה וכל הסדר
 חזל תימא ללאחר [ששנה] שבדקוה המים הוא מוזר לקטיו. תוס':

פרק א משקינא לה ונסתרה אפילו שמע מעוף
 הפרדה. שנסתרה. ויוליא ויקן כדוכה.
 ר' אליעזר לעמיה דלמר צ"ק סתירה לא בעיא עדות ואפי'
 עבד ואפי' שפחה נאמנים דהיינו נמי כעוף הפרדה דלחששא
 סתירה לטומאה דטולכו מהימני צב.
 הלכך נאסרה עליו ואם אינו רוצה
 להסקותה יוליא ויקן כדוכה: רבי
 יהושע אומר עד שישאו ויתנו
 בה מזירות בלבנה. נשים הטוות
 לאור הלכה. רבי יהושע לעמיה
 דלמר משקה על פי שנים. מיהו
 משיבחו ויתנו צב מזירות בלבנה
 בפריעותה מטעם הדבר ותלא דהא
 אפילו מיהו לא דבקי לה כדמיא
 צ"ק. וטאורה היא. ולא שישאו ויהטע
 צב מזירות בלבנה. והלכה כרבי
 יהושע: ב' אני ראיתיה שנטמאתי.

פרק א מי שקנא לאשתו ונסתרה אפילו
 שבע מעוף הפרדה) יוציא ויתן
 כתובה) דברי ר' אליעזר. ר' יהושע אומר
 עד שישאו ויתנו בה מזירות בלבנה):
 ב' אמר עד אחד אני ראיתיה שנטמאתי)
 לא היתה שוחה. ולא עוד אלא אפילו עבד
 אפילו שפחה הדי אלו נאמנין אף לפוסלה
 מכתובתה. חמותה ובת חמותה וצרתה
 ויבמתה ובת בעלה) הרי אלו נאמנות.
 יולא לפסלה מכתובתה) אלא שלא
 תשתה): ג' שהיה בדין) ומה אם עדות
 ראשונה) שאין אוסרתה איסור עולם) אינה
 בתקימת בפחות משנים. עדות
 אחרונה) שאוסרתה איסור עולם אינו דין
 שלא תתקיים בפחות משנים. תלמוד
 לומר (במדרב"ה) ועד אין בה כל עדות שיש
 בה. קל וחומר לעדות הראשונה מעתה.
 ומה אם עדות אחרונה שאוסרתה איסור

שכן פסולות לכל שאר עדות שהיא לרעתה. לפי שהתורה האמינה
 כל עדות שיש בה. ומיהו לא לפסלה מכתובתה הוחל וסגולות
 אותה. אלא שלא תשקה: ג' שהיה בדין. שלא יהא נאמן צב
 עד אחד אם לא מגזירת הכתוב: עדות הראשונה. סתירה
 שאין אוסרתה איסור עולם. אלא עד שתשקה: אינה בתקימת
 עדות האחרונה. עומאה: כל [עדות] שיש בה. נאמן צב
 דכתיב

שנוי נוסחאות
פרק א מי שקנא
 (לאשתו) ונסתרה
 אפילו. כמשני' מי
 שקנא לה. ולתה. וכל
 כ"ה ע"ה וצ"ה כ"ה
 (וכ"ה לתחלתה ונסתרה)
 כד"ה משקא לה אפילו
 וכן ג"ה כו"ה ע"ה.
 מעוף. כ"ה מהעוף:
 כד"ה וכמשני' מן העוף.
 עד שישאו. כד"ה וכמשני'
 משיאו; כ"ה אף
 משיאו. מחרות. כ"ה
 מצורות. וכ"ה ל"ה ח"ה
 מצורות ל"ה ח"ה ח"ה
 לפוסלה מכתובתה. כד"ה
 וכמשני' לא. מכתובתה
 אסרו; כ"ה שלא.
 ג' שהיה בדין. כ"ה
 יתה. וכה. כד"ה וכ"ה
 מה וכן כסמון. ראשונה.
 כד"ה וכ"ה וכמשני'
 הראשונה. שאין. כד"ה
 וכ"ה וכמשני' שאינה.
 אחרונה. כד"ה וכ"ה
 וכמשני' האחרונה. כל
 (עדות) שיש. כד"ה וכ"ה
 וכמשני' למה וצ"ה כ"ה
 ד"ה כ"ה כל מין ומין
 שיש. לעדות. כד"ה עדות;
 כ"ה בעדות. אחרונה.
 כ"ה וכמשני' האחרונה.

פרק א מי שקנא לאשתו ונסתרה אפילו
 שבע מעוף הפרדה) יוציא ויתן
 כתובה) דברי ר' אליעזר. ר' יהושע אומר
 עד שישאו ויתנו בה מזירות בלבנה):
 ב' אמר עד אחד אני ראיתיה שנטמאתי)
 לא היתה שוחה. ולא עוד אלא אפילו עבד
 אפילו שפחה הדי אלו נאמנין אף לפוסלה
 מכתובתה. חמותה ובת חמותה וצרתה
 ויבמתה ובת בעלה) הרי אלו נאמנות.
 יולא לפסלה מכתובתה) אלא שלא
 תשתה): ג' שהיה בדין) ומה אם עדות
 ראשונה) שאין אוסרתה איסור עולם) אינה
 בתקימת בפחות משנים. עדות
 אחרונה) שאוסרתה איסור עולם אינו דין
 שלא תתקיים בפחות משנים. תלמוד
 לומר (במדרב"ה) ועד אין בה כל עדות שיש
 בה. קל וחומר לעדות הראשונה מעתה.
 ומה אם עדות אחרונה שאוסרתה איסור

שכן פסולות לכל שאר עדות שהיא לרעתה. לפי שהתורה האמינה
 כל עדות שיש בה. ומיהו לא לפסלה מכתובתה הוחל וסגולות
 אותה. אלא שלא תשקה: ג' שהיה בדין. שלא יהא נאמן צב
 עד אחד אם לא מגזירת הכתוב: עדות הראשונה. סתירה
 שאין אוסרתה איסור עולם. אלא עד שתשקה: אינה בתקימת
 עדות האחרונה. עומאה: כל [עדות] שיש בה. נאמן צב
 דכתיב

חוספת חדשים
פ"ג הוי"ה ד"ה ומה
 הם עדות החתונה
 וכו' ע"ה כו' יש מקובלות
 לישבמיהם החוס' ע"ה מ"ה
 החוס' כד"ה ודל"ה כ"ה
 ולא דבקי הוי"ה ומה כן
 כל עד אחד ואמר שהיא
 טומאה אסרה. והשתה ל"ה
 לא קרא כ"ה כיון דכתיב
 ג"ה ח"ה רגלים לדבר
 ח"ה מ"ה מ"ה כד"ה ח"ה
 ודל"ה לא ענדא אסורה וכן
 כד"ה ע"ה ח"ה ח"ה ח"ה
 אסרה אסור עולם אי"כ לאו
 מהוס רגלים לדבר אסור
 קרא ק"ו לעדות האסרה
 לאוסרה איסור טעם כן
 הוה ק"ה כ"ה ח"ה ח"ה
 קינוי וסתירה וקוביא ח"ה
 כתיב החוס' כ"ה ח"ה ח"ה
 יש מקום לומר ונאמן כיון
 דליכא עומאה לה דעד
 אחד נאמן בלחוס' לכתוב
 כ"ה דלחוס' גם לאסור
 קמ"ל ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
 על זה מדברי החוס' פ"ה
 דעיקר ופרק הפסוק רכ"ה
 ונאמן דוכתי מ"ה ח"ה
 למה לה לנסרה זו ולא
 עומאה לדמות אחר העין
 ע"ה

פרק א מי שקנא לאשתו ונסתרה אפילו
 שבע מעוף הפרדה) יוציא ויתן
 כתובה) דברי ר' אליעזר. ר' יהושע אומר
 עד שישאו ויתנו בה מזירות בלבנה):
 ב' אמר עד אחד אני ראיתיה שנטמאתי)
 לא היתה שוחה. ולא עוד אלא אפילו עבד
 אפילו שפחה הדי אלו נאמנין אף לפוסלה
 מכתובתה. חמותה ובת חמותה וצרתה
 ויבמתה ובת בעלה) הרי אלו נאמנות.
 יולא לפסלה מכתובתה) אלא שלא
 תשתה): ג' שהיה בדין) ומה אם עדות
 ראשונה) שאין אוסרתה איסור עולם) אינה
 בתקימת בפחות משנים. עדות
 אחרונה) שאוסרתה איסור עולם אינו דין
 שלא תתקיים בפחות משנים. תלמוד
 לומר (במדרב"ה) ועד אין בה כל עדות שיש
 בה. קל וחומר לעדות הראשונה מעתה.
 ומה אם עדות אחרונה שאוסרתה איסור

שכן פסולות לכל שאר עדות שהיא לרעתה. לפי שהתורה האמינה
 כל עדות שיש בה. ומיהו לא לפסלה מכתובתה הוחל וסגולות
 אותה. אלא שלא תשקה: ג' שהיה בדין. שלא יהא נאמן צב
 עד אחד אם לא מגזירת הכתוב: עדות הראשונה. סתירה
 שאין אוסרתה איסור עולם. אלא עד שתשקה: אינה בתקימת
 עדות האחרונה. עומאה: כל [עדות] שיש בה. נאמן צב
 דכתיב

יבין תפארת ישראל יבין

פ"א (א) שמע (פאלאגיא) שאומר שנסתרה ודך העוף הוא לחזור
 ולדבר מה שמע מאלם מדבר, ואף זה ודאי קך שמע גם
 הוא מאלם, ולרמז"ם ר"ל שמע שנטמאה: ב) דלמסרה עליו:
 ג) לעמיה צ"ק דל"ה עדות לסתירה: ד) נשים טוות לאור הלכה
 ומספר זבילות מתקבלות לטוות יחד, ומזירות יחד דברים של יום.
 ואורחא דמלתא נקט, ור"ל לעמיה דר"ה צ' עדים. רק מדמפורסם
 פריעותה גם לאלה הנשים, שצו לא יבדקוה המים ועכ"פ [לא] הפסידה
 כדוכה: ה) צבוחה סתירה, לכל מ"ה כדלית ליה. (ה) הוא דלא כלל
 להו הנח צבדי ע"ה, דכרי כולן נאמנים. י"ל משום דכ"ה דשניהן
 שוין בנאמנות, להכי פלגינא לשמעיק דכמחסיין ז"ז ע"ה עדין,
 מדמחייב שבועה בדיוני ממונות, ועכ"פ: ו) כולן שולחיה [כינמות

חוספת רעק"א

וסתירה והשתיה שתתירה נמנה שהרי יש בה עד עכ"ל. משמע דבאמת
 מה"פ בע"א דטומאה מספרת כתיבתה. וא"כ קשה אף בה' נשים אלו
 כיון דע"ה עדותן אינה שוחה ממילא אין לה כתובה. ורצייתו לדחוק
 דביקניו וסתירה דהפסידה כתובה היינו ספק. ואם תשקה כיון דהוי
 תמימת ברי מהני ורק בע"א בטומאה דנעשה העד כב' וכדאיא בירושל'
 הנ"ל. ובאמת בפרו בעליהם עד שלא שחו סהני הפיסתן. וא"כ י"ל דמה
 דקתי במתני' בה' נשים לא לפוסלה מכתובתה היינו שאין מאמינים אותן
 לדמן לודאי נטמאה כמו ע"א דטומאה ולא מהני תפיסתה אלא דהוי כלא
 העידו כלל ורק משמע ספק אין לה כתובה ולא מהני תפיסתה אלא דהוי כלא
 כ"ה ע"ב ד"ה בה"א כו' ודו"ק. אולם ברמב"ם הפ"ו כ' אף ה' נשים
 ששונאות וכו' אבל לא להפסידה מכתובתה אלא נוסלת כתיבתה ויוצאה
 עכ"ל וצ"ע: [אות בא] בהר"ב ד"ה אני ראיתי כו' באותה סתירה כו'.
 וכן לשון רש"י. ומה דק"ק הב"ש דוקא שמעיד דנטמאת באותה סתירה
 ש"ש

ושבועת העדות ושבועת הפקדון. ככל לשון שהשביעו ולא הדו חייבין. שבועת העדות ילפינן לה דכתיב בה (ויקרא ה') ושמעה קול אלה. ככל לשון שאתה שומע. ושבועת הפקדון גמר חטא חטא משבועת העדות: **ב** קרא בכורים. שהיה קורא מאמריו אובד אבי (דברים כ"ו) עד סוף הפרשה: והליצת יבמה. היא אומרת (שם כ"ה) מאן יבמי להקים לאחיו שם בישראל לא אבה יבמי. והוא אומר לא חפצתי לקחתה. ואחר החליטה אומרת ככה יעשה לאיש: ברבות וקללות. שאמריו ישראל בהר גריזים ובהר עיבל: ברכת כהנים. כשיאח כפיס: ברבות כ"ג. ביה"כ אחר עבודת היום שלפני ולפנים. הוא קורא את הפרשה בתורה ומברך שמה ברבות המפורשות במתני': ופרשת המלך. היא פרשת הקהל כדמפרש בסוף פרקין: ופרשת עגלה ערופה. (שם כ"ה) ידעו לא שפכו את הדם קזה. כפר לעמך ישראל וגו': פרשת משוח מלחמה. (שם כ') והיה כקרבכם וגו' שמע ישראל אתם קרבים היום וגו': **ג** ביצד. כמו מנין: ולהלן הוא אומר. בצרכות וקללות של הר גריזים: להלן בלשון הקודש. דכתיב (שם כ"ו) ואמרו אל כל איש ישראל קול רסי. וכתיב התם (שמות י"ט) והאלהים יענו בקול. מה להלן בלשון הקדש. אף כאן בלשון הקדש. וענתה היא למדה. וענתה

לאה. ועיין מ"ש בזה בריש פרק דלקמן בשם החוס': **ג** ביצד. פ"ה הר"ב כמו מנין. ואידי מחני' ה' ולהלן תני נמי הכא כילד: הקדש נהנה. רש"י. וכתבו החוס' ואין לומר ארבעה ילף קול קול משבועת הפקדון. דעניה וקול [מעניה וקול] גמיר ואין דנין ככה. ורבנן כה ככה לא משמע לאה. והא דבמשנה ג' פ"ב דיבמות קריאה אינה מעכבת זין לר"א זין לר"ע ואין סברא נחלקו ר"ע ור"א בדבר זה דהכי אמר בעלמא כגון צפ"ר ר"א דמילה [ד' קל"ט] גבי פלוגתא דר"ב ור"א ותמה רבי כיון דהטיל הכתוב ככה זין. קריאה למעשה [היטי מנין] לומר דלעכוז תרווייהו. וי"ל דמכה ככה נפקא ליה למדרשים זין לפניו זין לאחריו. ע"כ. הו גמ' ור"י הו וענתה ואמרה מאי עבד ליה. מיבעי ליה לאגמורי ללוים בלשון הקדש. דג"ש דקול קול לא גמיר מרבו ואין אדם דן ג"ש אה"כ קבלה: **ה** ברבות וקללות כילד כו'. ומנלן דבלשון הקדש פירש הר"ב צמ"ג וקשה למה לא כשנה במשנה

והאמרת דכתיב גבי וידוי לא דמי להאי. להכא כתיב את ה'. אבל התם כתיב לפני ה'. ולהכי כתיב [לפני ה' משום] דבעורה היה מתודה להכי אולטרין גזרה שיה דאמירה אמירה. חוס': ושבועת העדות כו'. דכתיב ושמעה קול אלה. פירש"י מלוא כתיב והשביעו באלה ע"כ. וכתבו החוס' דאי לאו קרא ה"א ילף קול קול ממש כדלקמן משנה ג': ושבועת הפקדון. כתב הר"ב גמר חטא חטא. וכתבו החוס' אגב דילפינן בשבועות בזה גזירה שיה דבשביעית ממון הכתוב מדבר נקט לה נמי הכא. דהא מהיכא קימי דכתיב בלשון הקדש. ע"כ. ובכתי נראה לי לתרזי מה שמחזיק החוס' בריש פרק ו' דשבועות דף ל"ט דלא תני צמתני' שבועת הדייגס. ושבועת צטוי. דכיון דהגא' אלו ליכא למימר תנא וסייר. וכתבו דלכא שום גוונא בהנהו דתני דליתא בהני. להכי תני להו לתרזיהו. עכ"ל. ולי נראה דאף שבועת הפקדון לא היה לריך לשנות אלא אגב דהגא' שבועת העדות ואית ליה ג"ש לשבועת הפקדון תני ליה נמי והיינו טעמא דכתיב לה דמתניתין קשיהיה דלא תנן נמי לדייגין וצטויי אלא דהגא' נסיב פקדון משום דך ג"ש דדמיה לעדות. וזו היא סברת בעלי החוס' דמכילתין דלא תמהו כמו בעלי החוס' דשבועות: **ב** מקרא בכורים וחליטה כו'. לריך עיון איזה סדר נקט התנא. דלא נקטיניהו ככתוב. ועוד פרשת עגלה ערופה ומצוח מלחמה. כי הדר תני להו לפרושי מפיד פ"ה הר"ב כמו מנין. ואידי מחני' ה' ולהלן תני נמי הכא כילד:

והאמרה דכתיב גבי וידוי לא דמי להאי. להכא כתיב את ה'. אבל התם כתיב לפני ה'. ולהכי כתיב [לפני ה' משום] דבעורה היה מתודה להכי אולטרין גזרה שיה דאמירה אמירה. חוס': ושבועת העדות כו'. דכתיב ושמעה קול אלה. פירש"י מלוא כתיב והשביעו באלה ע"כ. וכתבו החוס' דאי לאו קרא ה"א ילף קול קול ממש כדלקמן משנה ג': ושבועת הפקדון. כתב הר"ב גמר חטא חטא. וכתבו החוס' אגב דילפינן בשבועות בזה גזירה שיה דבשביעית ממון הכתוב מדבר נקט לה נמי הכא. דהא מהיכא קימי דכתיב בלשון הקדש. ע"כ. ובכתי נראה לי לתרזי מה שמחזיק החוס' בריש פרק ו' דשבועות דף ל"ט דלא תני צמתני' שבועת הדייגס. ושבועת צטוי. דכיון דהגא' אלו ליכא למימר תנא וסייר. וכתבו דלכא שום גוונא בהנהו דתני דליתא בהני. להכי תני להו לתרזיהו. עכ"ל. ולי נראה דאף שבועת הפקדון לא היה לריך לשנות אלא אגב דהגא' שבועת העדות ואית ליה ג"ש לשבועת הפקדון תני ליה נמי והיינו טעמא דכתיב לה דמתניתין קשיהיה דלא תנן נמי לדייגין וצטויי אלא דהגא' נסיב פקדון משום דך ג"ש דדמיה לעדות. וזו היא סברת בעלי החוס' דמכילתין דלא תמהו כמו בעלי החוס' דשבועות: **ב** מקרא בכורים וחליטה כו'. לריך עיון איזה סדר נקט התנא. דלא נקטיניהו ככתוב. ועוד פרשת עגלה ערופה ומצוח מלחמה. כי הדר תני להו לפרושי מפיד פ"ה הר"ב כמו מנין. ואידי מחני' ה' ולהלן תני נמי הכא כילד:

והאמרה דכתיב גבי וידוי לא דמי להאי. להכא כתיב את ה'. אבל התם כתיב לפני ה'. ולהכי כתיב [לפני ה' משום] דבעורה היה מתודה להכי אולטרין גזרה שיה דאמירה אמירה. חוס': ושבועת העדות כו'. דכתיב ושמעה קול אלה. פירש"י מלוא כתיב והשביעו באלה ע"כ. וכתבו החוס' דאי לאו קרא ה"א ילף קול קול ממש כדלקמן משנה ג': ושבועת הפקדון. כתב הר"ב גמר חטא חטא. וכתבו החוס' אגב דילפינן בשבועות בזה גזירה שיה דבשביעית ממון הכתוב מדבר נקט לה נמי הכא. דהא מהיכא קימי דכתיב בלשון הקדש. ע"כ. ובכתי נראה לי לתרזי מה שמחזיק החוס' בריש פרק ו' דשבועות דף ל"ט דלא תני צמתני' שבועת הדייגס. ושבועת צטוי. דכיון דהגא' אלו ליכא למימר תנא וסייר. וכתבו דלכא שום גוונא בהנהו דתני דליתא בהני. להכי תני להו לתרזיהו. עכ"ל. ולי נראה דאף שבועת הפקדון לא היה לריך לשנות אלא אגב דהגא' שבועת העדות ואית ליה ג"ש לשבועת הפקדון תני ליה נמי והיינו טעמא דכתיב לה דמתניתין קשיהיה דלא תנן נמי לדייגין וצטויי אלא דהגא' נסיב פקדון משום דך ג"ש דדמיה לעדות. וזו היא סברת בעלי החוס' דמכילתין דלא תמהו כמו בעלי החוס' דשבועות: **ב** מקרא בכורים וחליטה כו'. לריך עיון איזה סדר נקט התנא. דלא נקטיניהו ככתוב. ועוד פרשת עגלה ערופה ומצוח מלחמה. כי הדר תני להו לפרושי מפיד פ"ה הר"ב כמו מנין. ואידי מחני' ה' ולהלן תני נמי הכא כילד:

והאמרה דכתיב גבי וידוי לא דמי להאי. להכא כתיב את ה'. אבל התם כתיב לפני ה'. ולהכי כתיב [לפני ה' משום] דבעורה היה מתודה להכי אולטרין גזרה שיה דאמירה אמירה. חוס': ושבועת העדות כו'. דכתיב ושמעה קול אלה. פירש"י מלוא כתיב והשביעו באלה ע"כ. וכתבו החוס' דאי לאו קרא ה"א ילף קול קול ממש כדלקמן משנה ג': ושבועת הפקדון. כתב הר"ב גמר חטא חטא. וכתבו החוס' אגב דילפינן בשבועות בזה גזירה שיה דבשביעית ממון הכתוב מדבר נקט לה נמי הכא. דהא מהיכא קימי דכתיב בלשון הקדש. ע"כ. ובכתי נראה לי לתרזי מה שמחזיק החוס' בריש פרק ו' דשבועות דף ל"ט דלא תני צמתני' שבועת הדייגס. ושבועת צטוי. דכיון דהגא' אלו ליכא למימר תנא וסייר. וכתבו דלכא שום גוונא בהנהו דתני דליתא בהני. להכי תני להו לתרזיהו. עכ"ל. ולי נראה דאף שבועת הפקדון לא היה לריך לשנות אלא אגב דהגא' שבועת העדות ואית ליה ג"ש לשבועת הפקדון תני ליה נמי והיינו טעמא דכתיב לה דמתניתין קשיהיה דלא תנן נמי לדייגין וצטויי אלא דהגא' נסיב פקדון משום דך ג"ש דדמיה לעדות. וזו היא סברת בעלי החוס' דמכילתין דלא תמהו כמו בעלי החוס' דשבועות: **ב** מקרא בכורים וחליטה כו'. לריך עיון איזה סדר נקט התנא. דלא נקטיניהו ככתוב. ועוד פרשת עגלה ערופה ומצוח מלחמה. כי הדר תני להו לפרושי מפיד פ"ה הר"ב כמו מנין. ואידי מחני' ה' ולהלן תני נמי הכא כילד:

והאמרה דכתיב גבי וידוי לא דמי להאי. להכא כתיב את ה'. אבל התם כתיב לפני ה'. ולהכי כתיב [לפני ה' משום] דבעורה היה מתודה להכי אולטרין גזרה שיה דאמירה אמירה. חוס': ושבועת העדות כו'. דכתיב ושמעה קול אלה. פירש"י מלוא כתיב והשביעו באלה ע"כ. וכתבו החוס' דאי לאו קרא ה"א ילף קול קול ממש כדלקמן משנה ג': ושבועת הפקדון. כתב הר"ב גמר חטא חטא. וכתבו החוס' אגב דילפינן בשבועות בזה גזירה שיה דבשביעית ממון הכתוב מדבר נקט לה נמי הכא. דהא מהיכא קימי דכתיב בלשון הקדש. ע"כ. ובכתי נראה לי לתרזי מה שמחזיק החוס' בריש פרק ו' דשבועות דף ל"ט דלא תני צמתני' שבועת הדייגס. ושבועת צטוי. דכיון דהגא' אלו ליכא למימר תנא וסייר. וכתבו דלכא שום גוונא בהנהו דתני דליתא בהני. להכי תני להו לתרזיהו. עכ"ל. ולי נראה דאף שבועת הפקדון לא היה לריך לשנות אלא אגב דהגא' שבועת העדות ואית ליה ג"ש לשבועת הפקדון תני ליה נמי והיינו טעמא דכתיב לה דמתניתין קשיהיה דלא תנן נמי לדייגין וצטויי אלא דהגא' נסיב פקדון משום דך ג"ש דדמיה לעדות. וזו היא סברת בעלי החוס' דמכילתין דלא תמהו כמו בעלי החוס' דשבועות: **ב** מקרא בכורים וחליטה כו'. לריך עיון איזה סדר נקט התנא. דלא נקטיניהו ככתוב. ועוד פרשת עגלה ערופה ומצוח מלחמה. כי הדר תני להו לפרושי מפיד פ"ה הר"ב כמו מנין. ואידי מחני' ה' ולהלן תני נמי הכא כילד:

והאמרה דכתיב גבי וידוי לא דמי להאי. להכא כתיב את ה'. אבל התם כתיב לפני ה'. ולהכי כתיב [לפני ה' משום] דבעורה היה מתודה להכי אולטרין גזרה שיה דאמירה אמירה. חוס': ושבועת העדות כו'. דכתיב ושמעה קול אלה. פירש"י מלוא כתיב והשביעו באלה ע"כ. וכתבו החוס' דאי לאו קרא ה"א ילף קול קול ממש כדלקמן משנה ג': ושבועת הפקדון. כתב הר"ב גמר חטא חטא. וכתבו החוס' אגב דילפינן בשבועות בזה גזירה שיה דבשביעית ממון הכתוב מדבר נקט לה נמי הכא. דהא מהיכא קימי דכתיב בלשון הקדש. ע"כ. ובכתי נראה לי לתרזי מה שמחזיק החוס' בריש פרק ו' דשבועות דף ל"ט דלא תני צמתני' שבועת הדייגס. ושבועת צטוי. דכיון דהגא' אלו ליכא למימר תנא וסייר. וכתבו דלכא שום גוונא בהנהו דתני דליתא בהני. להכי תני להו לתרזיהו. עכ"ל. ולי נראה דאף שבועת הפקדון לא היה לריך לשנות אלא אגב דהגא' שבועת העדות ואית ליה ג"ש לשבועת הפקדון תני ליה נמי והיינו טעמא דכתיב לה דמתניתין קשיהיה דלא תנן נמי לדייגין וצטויי אלא דהגא' נסיב פקדון משום דך ג"ש דדמיה לעדות. וזו היא סברת בעלי החוס' דמכילתין דלא תמהו כמו בעלי החוס' דשבועות: **ב** מקרא בכורים וחליטה כו'. לריך עיון איזה סדר נקט התנא. דלא נקטיניהו ככתוב. ועוד פרשת עגלה ערופה ומצוח מלחמה. כי הדר תני להו לפרושי מפיד פ"ה הר"ב כמו מנין. ואידי מחני' ה' ולהלן תני נמי הכא כילד:

והאמרה דכתיב גבי וידוי לא דמי להאי. להכא כתיב את ה'. אבל התם כתיב לפני ה'. ולהכי כתיב [לפני ה' משום] דבעורה היה מתודה להכי אולטרין גזרה שיה דאמירה אמירה. חוס': ושבועת העדות כו'. דכתיב ושמעה קול אלה. פירש"י מלוא כתיב והשביעו באלה ע"כ. וכתבו החוס' דאי לאו קרא ה"א ילף קול קול ממש כדלקמן משנה ג': ושבועת הפקדון. כתב הר"ב גמר חטא חטא. וכתבו החוס' אגב דילפינן בשבועות בזה גזירה שיה דבשביעית ממון הכתוב מדבר נקט לה נמי הכא. דהא מהיכא קימי דכתיב בלשון הקדש. ע"כ. ובכתי נראה לי לתרזי מה שמחזיק החוס' בריש פרק ו' דשבועות דף ל"ט דלא תני צמתני' שבועת הדייגס. ושבועת צטוי. דכיון דהגא' אלו ליכא למימר תנא וסייר. וכתבו דלכא שום גוונא בהנהו דתני דליתא בהני. להכי תני להו לתרזיהו. עכ"ל. ולי נראה דאף שבועת הפקדון לא היה לריך לשנות אלא אגב דהגא' שבועת העדות ואית ליה ג"ש לשבועת הפקדון תני ליה נמי והיינו טעמא דכתיב לה דמתניתין קשיהיה דלא תנן נמי לדייגין וצטויי אלא דהגא' נסיב פקדון משום דך ג"ש דדמיה לעדות. וזו היא סברת בעלי החוס' דמכילתין דלא תמהו כמו בעלי החוס' דשבועות: **ב** מקרא בכורים וחליטה כו'. לריך עיון איזה סדר נקט התנא. דלא נקטיניהו ככתוב. ועוד פרשת עגלה ערופה ומצוח מלחמה. כי הדר תני להו לפרושי מפיד פ"ה הר"ב כמו מנין. ואידי מחני' ה' ולהלן תני נמי הכא כילד:

ך ברכת כהנים כיצד מברכה
...
פניו י"ב

שנוי נוסחאות

הא' הר גריזים ואל
...
וכ"ה ד"ג' (שם אוח"מ)

במשנה: והכהנים והלוים כו'. כדכתיב בסיפא דקרא דמיימי
...
למטה. והוא כ"ה ד"ג' (שם אוח"מ)

את הירדן. ובאו אל הר גריזים ואל הר עיבל
...
למטה. והוא כ"ה ד"ג' (שם אוח"מ)

ואמרה ככה כלשון הזה האמר: ה שבשומרון. אלל
...
למטה. והוא כ"ה ד"ג' (שם אוח"מ)

תוספת הדישים

ה' בתו"ש ד"ח והכהנים
...
וע"ש בתו"ש

ראשון לציון

ה' תו"ש ס"ה והכהנים
...
וע"ש בתו"ש

י"ב תפארת ישראל י"ב

המקרא מעכב, והלא לא קיי"ל כן: יו' ר"ל אלל שומרון: יו' איל'
...
וע"ש בתו"ש

י"ב תפארת ישראל י"ב

בכתב ולשון של ע' לשונות. ולרבינו סעדיה גאון רק מנין המלות
...
וע"ש בתו"ש

י"ב תפארת ישראל י"ב

היה כתוב בע' לשון. ולרמב"ן כל התורה מבראשית עד לעיני כל
...
וע"ש בתו"ש

אמן: ובמקדש ברכה אחת. לפי שאין עונים אמן במקדש ואין כאן
שום הפסק: ככתבנו. צ"ל ה"א: בכניונו. באל"ף דל"ת שאין
מוזירין השם ככתבו אלא במקדש בלבד. שנאמר (שמות כ) בכל
המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך. וברכתך. שם המקרא

ברכותיה. ובמקדש ברכה אחת. במקדש
אומר את השם בכתביו. ובמדינה
בכניונו. במדינה. בהנים נושאים את
ידיהן כנגד כתפיהן. ובמקדש על גבי
ראשיהן. חוץ מכהן גדול שאינו מגביה
את ידיו למעלה מן הציץ. ר"י יודעה אומר
אף כהן גדול מגביה ידיו למעלה מן הציץ.
שנאמר (ויקרא ט"ו) וישא אהרן את ידיו אל
העם ויברכם. וברכות כהן גדול (גדול
ביצד. חוץ הכנסת) נוטל ספר תורה ונותנה
לראש הבנסת. וראש הבנסת נותנה
לסגן. והסגן נותנה לכהן גדול. וכהן גדול
עומד ומקבל. וקורא עומד. וקורא (שם ט"ו)
אחרי מותו. וקורא (שם כ"ג) ואך בעשוריה. וגולל

ובמקדש ברכה אחת. לפי שאין עונים אמן במקדש
שום הפסק: ככתבנו. צ"ל ה"א: בכניונו. באל"ף דל"ת שאין
מוזירין השם ככתבו אלא במקדש בלבד. שנאמר (שמות כ) בכל
המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך. וברכתך. שם המקרא

ברכותיה. ובמקדש ברכה אחת. במקדש
אומר את השם בכתביו. ובמדינה
בכניונו. במדינה. בהנים נושאים את
ידיהן כנגד כתפיהן. ובמקדש על גבי
ראשיהן. חוץ מכהן גדול שאינו מגביה
את ידיו למעלה מן הציץ. ר"י יודעה אומר
אף כהן גדול מגביה ידיו למעלה מן הציץ.
שנאמר (ויקרא ט"ו) וישא אהרן את ידיו אל
העם ויברכם. וברכות כהן גדול (גדול
ביצד. חוץ הכנסת) נוטל ספר תורה ונותנה
לראש הבנסת. וראש הבנסת נותנה
לסגן. והסגן נותנה לכהן גדול. וכהן גדול
עומד ומקבל. וקורא עומד. וקורא (שם ט"ו)
אחרי מותו. וקורא (שם כ"ג) ואך בעשוריה. וגולל

ולחנין. ר"ע: ראש הבנסת. על פיו נחתין דברי הכנסת
מי יפרוס על שמע. מי יפטר בנצח. מי ירד לפני
הסיבה: סגן. המוכן תחת כ"ג. שאם ירדע בו פסול ישמש
תחתיו: והסגן ל"ב. וכולן משום כבודו של כ"ג דכהוב (משני
י"ד) ברוב עם הדרה מלך: וב"ג עומד ומקבל. מכלל דיושב
היה ש"מ בעזרה נשים היה קורא דלי בעזרת ישראל ק"ל אין
ישיבה בעזרה אלא למלכי בית חד בלבד: וקורא אחרי מות.
שהוא מסדר י"ה: ואך בעשור. שפירשה שור אז כבד דסמוכה
היא לפרשת אחרי מות. ויכול לגלול ס"ה לשם צעוד שהמורגמן
מתרגם פסוק אחרון של פרשת אחרי מות ואין כאן שהות כדי
שיפסק התורגמן: וגולל את התורה. והט"פ שטידין לא קרא
(*) בר"ע ד"ר וכלל הדפוס סיכל ודל"ת חקנו כלפינו. בעבור

וכתיב הוא ובניו כל הימים ובה ושרת ואתקם ברכה לשרות [דכתיב (דברים י')]
אהרן וגו'. כ"ל דלאו ר"י חמרה דלי הכי נדידיה בנבולין נמי ליבעי נשיאות כפיה
למעלה מראשיהן ולא השתכן דפליג. אלא
ארישא מהדר נשיאה כפיה מנאן שנאמר וישא. וכה"ג מפרש רש"י במשנה ד'
פרק קמח דבכורות [וכן פירש הר"ב בחד פירושא
במשנה ב' פ"ב דפסחים]. ועיין בסוף מסכת עדיות: וברכות כ"ג וכו'.
לא התפרש מנאן דאין נאמרין אלא בלשון הקדש. ולפיכך
נראה בעיני דאע"ג דקאמר ברכות כ"ג לא קפיד אברכות עלמאן אלא על
הקריאה מה שהיה קורא ביה בלשון הקדש. וכלפיכך
הקדש. ועל זה אין לריך ראייה כלל. דכיון שהיה קורא בספר תורה והיה
לוינה כחוביה אלא בלשון הקדש. וקיי"ל נמי דדברים שבכתב אי
היה רשאי לאומרן בעל פה מבוחר שבשניה קורא. בלשון הקדש היה קורא.
וראייה לדברי שכן הרמב"ם בסוף פ"ג מהלכות עבודת יוה"כ
לא הסנה צברכות שהיו בלשון הקדש. ועוד בר"ש הל' ברכות שכתב ברכה
ההטוין. וכן ברכות המאות. כתב וכל הצברכות כלן
נאמרין בכל לשון וכו'. ולא הוליא מכללן ברכות כ"ג. ועיין במשנה דלקמן:
חוץ הכנסת. עיין ריש פרק ז' דיומא: והסגן לכהן גדול.
פירש

לקוטים

ו תי"ח ד"ה ובמקדש
וכו' אבל לקושטא וכו'
והרמב"ם כתב ולא היו
עונים אמן על כל ברכה וכו'
לפי שהעיקר אלוני אין עונים
אמן במקדש אלא כך היו
עונים ברוך ה' אלהי ישראל
מן העולם ועד העולם וכו'
בבב"ר פ"ד מה' ח"ה
והוא פלוגא מר"ל הא והול"ל
שהיו עומים בשכמל"ו כדאית'
ב"ם וטעם זה שכתב
הרמב"ם הוא לכל העברך
איון ברפה נמקדש אכל לא
לעושים

י"ב תפארת ישראל בויע

(ב) הקשה לי הרב מוה' יחזקאל אהרן מרדכי ז"ל שכתבנו כחוב שאמרו
צרכות וקוללות אחר שצנו המוצה. ובמשנהו קאמר שאמרו צרכות וקוללות
ואח"כ צנו המוצה. ולפע"ד ה' דבל"ל קשה צניין המוצה מה לו ענין בפרק
דלא צני אבמשיין רק דצרכות וקוללות נאמרו בל"ה. וע"כ רק אב"ב נדרה
נקט

לבעי נשיאות כפיה למעלה מראשיהן. אלא דמהו קרא לא משמע
(כ) צ"ל אחר ששלה השעיר: (ל) שמש הכנסת שכל
שם הכנסת זה שכתבנו. מדקרא בעזרה נשים, ושם מותר
לישב. אבל בעזרה רק מלך מביא רוד מותר לישב: (ד) עד סוף פרשת יו"כ: (ה) שפירשה אמור:
[נשים ח"ב] טיה

פ"ח א משוה מלחמה בשעת כו' ח"ט ט"ז ב' ב' ו' ה' המלחמה היא ט"ז ט"ז ט"ז

שנינו נוסחאות

פ"ח א שמדבר כתיב שהוא מדבר כתיב בקרבכם... פ"ח א משוה מלחמה בשעת כו' ח"ט ט"ז ב' ב' ו' ה' המלחמה היא ט"ז ט"ז ט"ז

פרק ח א משוה מלחמה כו'. כתבו העוסקים פרק זה קודם פרק עגלה ערופה. והלא שנה משוה מלחמה ככתב אחריו אחר כולן. וי"ל דהתם הקדים פ"ח א משוה מלחמה כו' ח"ט ט"ז ב' ב' ו' ה' המלחמה היא ט"ז ט"ז ט"ז

פרק ח א משוה מלחמה. בשעה (שמדבר) אל העם

בלשון הקדש היה מדבר. שנאמר (דברים כ) והיה בקרבכם אל המלחמה ונגש הכהן. זה כהן משוה מלחמה. ודבר אל העם בלשון הקדש. ואמר אליהם (שם) שמע ישראל וגו'. על אויביכם ולא על אחיכם. לא יהודה על שמעון. ולא שמעון על בנימין. שאם תפלו בידם ירחמו עליכם. כמה שנאמר (יה"ח ב' ב') ויקבו האנשים אשר נקבו בשמות ויחזיקו בשביה וכל מערותיהם הליבשו מן השלל וילבישום וינעילום ויאכילום וישקום ויסכום וינהלום בחמורים לכל בושלו. ויביאום וירדו עיר החמרים אצל אחיהם וישבו שומרון. על אויביכם אתם הילכים. שאם תפלו בידם אין מרחמין עליכם. (דברים ב) אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו וגו'. אל ירך לבבכם מפני צהלתהו סוסים וצחצוח הרבותהו. אל תיראו מפני הגפת תריסין ושפעת הקלגסין. אל תחפזו מקול קרנותיה. אל תערצו מפני קול צווחותיה. כי ה' אלהיכם ההולך עמכם. הן באין בנצחונם של בשר דם. ואתם באים בנצחונם של מקום. פלשתים באו בנצחונם של גליתים. מה היה סופו. לסוף נפל בחרב ונפלו עמו. בני עמון באו בנצחונם של שובבים. מה היה סופו. לסוף נפל בחרב ונפלו עמו. ואתם אי אתם כן. כי ה' אלהיכם ההולך עמכם להלחם לכם וגו'. זה מרנה הארונים:

פרק ח א משוה מלחמה. ודבר אל העם בלשון הקדש. נאמר כאן (דברים כ) ודבר אל העם. ונאמר להלן (שמות י"ט) משה ידבר מה להלן בלשון הקדש אף כאן בלשון הקדש: לכל בושל. כל הכוסלים שאין יכולין ללכת ברגליהן: הגפת תריסין. הגפת המגינים זו בזו להשמיע קול ולחיים: הקלגסין. מקלות שראשיהן עקומים ומזין בהם על גבי אכנים והם מנחזים על האויבים: שובב. שר לבא הרעור בשמואל

מערותיהם הליבשו מן השלל וילבישום וינעילום ויאכילום וישקום ויסכום וינהלום בחמורים לכל בושלו. ויביאום וירדו עיר החמרים אצל אחיהם וישבו שומרון. על אויביכם אתם הילכים. שאם תפלו בידם אין מרחמין עליכם. (דברים ב) אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו וגו'. אל ירך לבבכם מפני צהלתהו סוסים וצחצוח הרבותהו. אל תיראו מפני הגפת תריסין ושפעת הקלגסין. אל תחפזו מקול קרנותיה. אל תערצו מפני קול צווחותיה. כי ה' אלהיכם ההולך עמכם. הן באין בנצחונם של בשר דם. ואתם באים בנצחונם של מקום. פלשתים באו בנצחונם של גליתים. מה היה סופו. לסוף נפל בחרב ונפלו עמו. בני עמון באו בנצחונם של שובבים. מה היה סופו. לסוף נפל בחרב ונפלו עמו. ואתם אי אתם כן. כי ה' אלהיכם ההולך עמכם להלחם לכם וגו'. זה מרנה הארונים:

אל העם בלשון הקדש. כתב הר"ב נאמר כאן ודבר ונאמר להלן משה ידבר. גמ'. ועמ"ש וגו' שגילוהו אחיו הכהנים: ודבר אל העם בלשון הקדש. ודבר זה (שם א) ודברת בס. והוא נאמר בכל לשון. א"ר חני בפרק לעיל משנה ג'. וכתבו העוסקים ירושלמי דרי ק"ט הרי כתיב זה (שם א) ודברת בס. והוא נאמר בכל לשון. א"ר חני נאמר כאן הגשה ונאמר להלן הגשה. ונגשו הכהנים בני לוי (שם ב'). מה להלן בלשון הקדש. אף כאן בלשון הקדש. ואיכא דילוף הגשה הגשה. מונגש משה אל הערפל (שמות כ): לא יהודה על שמעון ולא שמעון על בנימין. כשאמר יהודה על שמעון. היינו בני שמעון על יהודה. שאין גבורת המלחמה ולחונה תלוי במחילת ולפיכך אמר חו ולא שמעון על בנימין. ועיין כולא זזה במשנה ו' פ"ק דקרושין. ואמר כ"ל ליהודה ובנימין היו לאחדים עם מלכות בית דוד. ושמעון הוא ממלכות עשרת השבטים גדולו ברוך ערי יהודה כמפורש בספר יהושע. ולפיכך כשיאודה הולך ללחום עם מלכות י" שבטים מסתאמא ילחום בשבט הקרוב אליו והוא שמעון. ומפני כן יהלך שמעון ויתגרם מלחמה עם בנימין שנתחבר עם יהודה: וצחצוח חרבות. הוא מריטת כלי מלחמה. כגון הכיף הרמחים. הרמב"ם. והוא מלשון נחשת מנורט (מלכים א' ו) ענין זך ולוטט: ושפעת. לשון רבוי. כמו ושפעת מים תבסק. (כ"ד ע"ז ד"ר פלגסין וז"ל פלגסין וז"ל ריוח וע"י ש"ז.

יבין תפארת ישראל יבין

יהודה המרובה לפול על שמעון, ושמעון המרובה צאולסין יוחר מצנימין שנתמעטו מאוד בפלגם בנצבה, חוזר ונפול על בנימין: (ה' ד"ס ב' כ"ח): (ו) שאינו יכול לילך ברגליו: (ז) אף שהביא לזה להס רק שיושיבו, הם מרחממים יתירה עשו מה שעשו: (ח) ויחזקו: (ט) פונקעלן דער וואספען: (י) געקלירר דער שילדע: (יא) יוכלען דער העערעט, רנגת חיל המלחמה: (יב) לבנו אחר בחרדה: (יג) שאלל דער העערעט: (יד) ויך עגשטען: (טו) מההרנים ונכרנים: (טז) שר לבא שלקן וזכר גליות שמתו על גבורתו. וזכר שובב שמתו על חמתו בפלגסין מלחמה ועל רבוי עמו: (יז) כ"ל ממנה ישראל הלוחמים שהביאו החרון עמם ששבדי הלוחות מונחים במוכו ירושלמי שקלים פ"ו וכלי נכסות ד"ה ב' עד כאן משוה מדבר וכנהים אחרים משמיעין דבריו לכל החיל. מכאן ואילך משוה מדבר ושוער משמע:

יכול בצבא הוא ולא ילך אצל יספיק מים ומוזן ויתקן הדרכים ה' (עס) ולא יעבור עליו לכל דבר. יכול שאני מרצה אף הצונה בית ולא חנכו וכו'. ח"ל עליו. עליו אי אהם מעביר. אצל אהם מעביר על אחרים. ומאחר דכתיב לא יעבור. לא ילך בצבא למה לי לעבור עליו בשני לאוין: ד' ויספו השוטרם. כתב הר"ב על דברי רבנו ק"ל ר"ש.
 וכלומר דודברו השוטרם דמשנה ב' איך דברי עלמן אלה דברי כהן והשוטר משמיט כדאיסוף בנמרה דף מ"ג מונגש עד ודבר. כהן מדבר. והן משמיט. מודבר עד ויספו. כהן מדבר ושטר משמיט. מויספו ואילך. שטר מדבר ושטר משמיט. פירש הר"ב כשמתקשרין המלחמה. פירש הר"ב כשמתקשרין לעמוד לפועים. וכן לשון רש"י וליכח דמתני' ה' פ"ה דלכות הוא וכו' מפורש: זהו המתירא מן העבירות. ומיהא מודו לר"ע נמי דמי שאינו יכול לעמוד בקברי המלחמה שחזר מדכתיב ולא ימס לבד אמיו כלצבו כדאיסוף בנמרה: מן העבירות שצידו. פירש הר"ב אפי' עבר על דברי סופרים. עיין מ"ש בזה בריש פ"ד דמילתין: והוצצה לכהן הדיוט. הא ודאי א"אשגרה לישן הוא הא פירש הר"ב דל"י עבירה דדברי סופרים. לא היא כלל הירא מעבירות: ר' מעמידין זקיפין לפניהם. פירש הר"ב גבורים ממונים וכו'. וז"ל רש"י בראשם של ל' המלחמה מעמידין בני אדם גבורים ממונים כו' וזקיפו ויגבידו את הנשי הנכח בדברייהם: ואחרים מאחוריהם. פירש מאחורי עם המלחמה ולשון רמב"ם בפ"ז מהל' מלכים ומעמידין מאחור כל מערכה ומערכה וכו': לקפה. פירש הר"ב לחסוך. חנוס וערפפו ותקפיה. ערוך: ולהלן הוא חומר כו'. וז"ל מן ממשע בידי שמים יותר מדמשע בידי אדם. ועוד דאיכא למימר שאני האם שהמשער לעלי לא רצה להכבילו במגפה בחיילה. ולפיכך הקדים לומר ניסה שלא יהא נכחל פתאום וימות שהרי אף כשאמר קר ראה מה עלתה זו. חבל לא נשעמם מהכא דניסה היא שיבת הנפילה: ז' אבל מלחמת מטה כו'. פירש הר"ב לא נחלקו אלא כו' ח"ק קרי לה מלחמת רשות

ויחללו. הנשוא את ארוסתו. הכונס את יבמתו. שנאמר (דברים כ"ד) נקי יהיה לביתו שנה אחת לביתו זה ביתו. יהיה זה כרמו. ושמה את אשתו. זו אשתו. אשר לקח להביא את יבמתו. אינן מספיקין מים ומוזן. ואינן מתקנין את הדרכים: (ה' ע"ג) ויספו השוטרם לדבר אל העמלים וגו'. רבי עקיבא אומר הירא ורך הלבב כמשמעו שאינו יכול לעמוד בקשרי המלחמה (ל' ולראות דרב שלופה. ר' יוסי הגלילי אומר. הירא ורך הלבב. זהו המתירא מן העבירות שבידו. לפיכך תלתא לו התורה את כל אלומי) שיהזור בגלגליה. רבי יוסי אומר אלמנה לכהן גדול. גרושה וחלוצה לכהן הדיוט. ממורת ונתינה לישראל. בת ישראל לממזר ולנתין. הרי הוא הירא ורך הלבב: (י' ע"ה) והיה ככלות השוטרם לדבר אל העם. ופקדו שרי צבאות בראש העם. ובעקבו שר' עמידו. מעמידין זקיפין לה לפניהם. ואחרים מאחוריהם. וכשילין של ברזל) בידיהם. שבתא את שוקיו. שמתלת ניסה נפילה לשון מסורס הוא שתחלת ניסה ניסה: ז' בד"א. שחוזרים מן המערכה ויש שאין זין ממקום במלחמת הרשות: אבל מלחמת מצוה הבל יוצאים. מלחמת ח"י. ומלחמת עמלק. הכל מודים שהיא טובה והכל יולאים בה. ומלחמת בית דוד שהיא לרוחה להרשיב גבול ישראל ולקחה מס מהעמים כגון מלחמת ארם נהרים וארם נובה. הכל מודים שהיא רשות. לא נחלקו ח"ק ורבי יהודה אלא במלחמה שנלחמים ישראל עם אויביהם כדי שלא יתגברו עליהם ויגררו להם. ח"ק קרי לה מלחמת רשות. וסובר שאין אדם רשאי להסתכל מן המטה. כדי

אינן מספיקין מים ומוזן ויתקן הדרכים ה' (עס) ולא יעבור עליו לכל דבר. יכול שאני מרצה אף הצונה בית ולא חנכו וכו'. ח"ל עליו. עליו אי אהם מעביר. אצל אהם מעביר על אחרים. ומאחר דכתיב לא יעבור. לא ילך בצבא למה לי לעבור עליו בשני לאוין: ד' ויספו השוטרם. כתב הר"ב על דברי רבנו ק"ל ר"ש.
 וכלומר דודברו השוטרם דמשנה ב' איך דברי עלמן אלה דברי כהן והשוטר משמיט כדאיסוף בנמרה דף מ"ג מונגש עד ודבר. כהן מדבר. והן משמיט. מודבר עד ויספו. כהן מדבר ושטר משמיט. מויספו ואילך. שטר מדבר ושטר משמיט. פירש הר"ב כשמתקשרין המלחמה. פירש הר"ב כשמתקשרין לעמוד לפועים. וכן לשון רש"י וליכח דמתני' ה' פ"ה דלכות הוא וכו' מפורש: זהו המתירא מן העבירות. ומיהא מודו לר"ע נמי דמי שאינו יכול לעמוד בקברי המלחמה שחזר מדכתיב ולא ימס לבד אמיו כלצבו כדאיסוף בנמרה: מן העבירות שצידו. פירש הר"ב אפי' עבר על דברי סופרים. עיין מ"ש בזה בריש פ"ד דמילתין: והוצצה לכהן הדיוט. הא ודאי א"אשגרה לישן הוא הא פירש הר"ב דל"י עבירה דדברי סופרים. לא היא כלל הירא מעבירות: ר' מעמידין זקיפין לפניהם. פירש הר"ב גבורים ממונים וכו'. וז"ל רש"י בראשם של ל' המלחמה מעמידין בני אדם גבורים ממונים כו' וזקיפו ויגבידו את הנשי הנכח בדברייהם: ואחרים מאחוריהם. פירש מאחורי עם המלחמה ולשון רמב"ם בפ"ז מהל' מלכים ומעמידין מאחור כל מערכה ומערכה וכו': לקפה. פירש הר"ב לחסוך. חנוס וערפפו ותקפיה. ערוך: ולהלן הוא חומר כו'. וז"ל מן ממשע בידי שמים יותר מדמשע בידי אדם. ועוד דאיכא למימר שאני האם שהמשער לעלי לא רצה להכבילו במגפה בחיילה. ולפיכך הקדים לומר ניסה שלא יהא נכחל פתאום וימות שהרי אף כשאמר קר ראה מה עלתה זו. חבל לא נשעמם מהכא דניסה היא שיבת הנפילה: ז' אבל מלחמת מטה כו'. פירש הר"ב לא נחלקו אלא כו' ח"ק קרי לה מלחמת רשות

נקי יהיה לביתו. ששציל ציתו: יהיה. ריבויא הוא הוסיף לך הכתוב הויה אחת להיות כו': ד' ויספו השוטרם. על דברי כהן: בקשרי המלחמה. כשמתקשרין לעמוד לפועין שלא יפרקו אויביים: לפיכך. שהירא זהו הירא מעבירות שצידו תלחה תורה צנה ונטע וארס לחזור בגלגן. כדי שיתלן כבך המורה ולא יבציע לומר עליו מעבירות שצידו הוא ירא וחוזר: ר' יוסי אומר אלמנה לכהן גדול וכו'. לר' יוסי הגלילי אפי' עבר על דברי סופרים חזר. ולר' יוסי עד שייעבור על דברי תורה דומיא דאלמנה לכ"ג: ח' ובעקבו של עם. כסופו של עם שמשמרים שלא יחזרו האחרונים לאחוריהם לנוס: זקפים. גבורים ממונים לכך שהם יכול אחד מן הנלחמים יעמידוהו ויזקפוהו: ואחרים מאחוריהם וכשילין של ברזל בידיהם. לשמור שלא יטוטו בשיליים. קרדומת של ברזל: לקפה את שוקיו. לחסוך את שוקיו: שתחלת ניסה נפילה לשון מסורס הוא שתחלת נפילה ניסה: ז' בד"א. שחוזרים מן המערכה ויש שאין זין ממקום במלחמת הרשות: אבל מלחמת מצוה הבל יוצאים. מלחמת ח"י. ומלחמת עמלק. הכל מודים שהיא טובה והכל יולאים בה. ומלחמת בית דוד שהיא לרוחה להרשיב גבול ישראל ולקחה מס מהעמים כגון מלחמת ארם נהרים וארם נובה. הכל מודים שהיא רשות. לא נחלקו ח"ק ורבי יהודה אלא במלחמה שנלחמים ישראל עם אויביהם כדי שלא יתגברו עליהם ויגררו להם. ח"ק קרי לה מלחמת רשות. וסובר שאין אדם רשאי להסתכל מן המטה. כדי

ויחללו. הנשוא את ארוסתו. הכונס את יבמתו. שנאמר (דברים כ"ד) נקי יהיה לביתו שנה אחת לביתו זה ביתו. יהיה זה כרמו. ושמה את אשתו. זו אשתו. אשר לקח להביא את יבמתו. אינן מספיקין מים ומוזן. ואינן מתקנין את הדרכים: (ה' ע"ג) ויספו השוטרם לדבר אל העמלים וגו'. רבי עקיבא אומר הירא ורך הלבב כמשמעו שאינו יכול לעמוד בקשרי המלחמה (ל' ולראות דרב שלופה. ר' יוסי הגלילי אומר. הירא ורך הלבב. זהו המתירא מן העבירות שבידו. לפיכך תלתא לו התורה את כל אלומי) שיהזור בגלגליה. רבי יוסי אומר אלמנה לכהן גדול. גרושה וחלוצה לכהן הדיוט. ממורת ונתינה לישראל. בת ישראל לממזר ולנתין. הרי הוא הירא ורך הלבב: (י' ע"ה) והיה ככלות השוטרם לדבר אל העם. ופקדו שרי צבאות בראש העם. ובעקבו שר' עמידו. מעמידין זקיפין לה לפניהם. ואחרים מאחוריהם. וכשילין של ברזל) בידיהם. שבתא את שוקיו. שמתלת ניסה נפילה לשון מסורס הוא שתחלת ניסה ניסה: ז' בד"א. שחוזרים מן המערכה ויש שאין זין ממקום במלחמת הרשות: אבל מלחמת מצוה הבל יוצאים. מלחמת ח"י. ומלחמת עמלק. הכל מודים שהיא טובה והכל יולאים בה. ומלחמת בית דוד שהיא לרוחה להרשיב גבול ישראל ולקחה מס מהעמים כגון מלחמת ארם נהרים וארם נובה. הכל מודים שהיא רשות. לא נחלקו ח"ק ורבי יהודה אלא במלחמה שנלחמים ישראל עם אויביהם כדי שלא יתגברו עליהם ויגררו להם. ח"ק קרי לה מלחמת רשות. וסובר שאין אדם רשאי להסתכל מן המטה. כדי

אינן מספיקין מים ומוזן ויתקן הדרכים ה' (עס) ולא יעבור עליו לכל דבר. יכול שאני מרצה אף הצונה בית ולא חנכו וכו'. ח"ל עליו. עליו אי אהם מעביר. אצל אהם מעביר על אחרים. ומאחר דכתיב לא יעבור. לא ילך בצבא למה לי לעבור עליו בשני לאוין: ד' ויספו השוטרם. כתב הר"ב על דברי רבנו ק"ל ר"ש.
 וכלומר דודברו השוטרם דמשנה ב' איך דברי עלמן אלה דברי כהן והשוטר משמיט כדאיסוף בנמרה דף מ"ג מונגש עד ודבר. כהן מדבר. והן משמיט. מודבר עד ויספו. כהן מדבר ושטר משמיט. מויספו ואילך. שטר מדבר ושטר משמיט. פירש הר"ב כשמתקשרין המלחמה. פירש הר"ב כשמתקשרין לעמוד לפועים. וכן לשון רש"י וליכח דמתני' ה' פ"ה דלכות הוא וכו' מפורש: זהו המתירא מן העבירות. ומיהא מודו לר"ע נמי דמי שאינו יכול לעמוד בקברי המלחמה שחזר מדכתיב ולא ימס לבד אמיו כלצבו כדאיסוף בנמרה: מן העבירות שצידו. פירש הר"ב אפי' עבר על דברי סופרים. עיין מ"ש בזה בריש פ"ד דמילתין: והוצצה לכהן הדיוט. הא ודאי א"אשגרה לישן הוא הא פירש הר"ב דל"י עבירה דדברי סופרים. לא היא כלל הירא מעבירות: ר' מעמידין זקיפין לפניהם. פירש הר"ב גבורים ממונים וכו'. וז"ל רש"י בראשם של ל' המלחמה מעמידין בני אדם גבורים ממונים כו' וזקיפו ויגבידו את הנשי הנכח בדברייהם: ואחרים מאחוריהם. פירש מאחורי עם המלחמה ולשון רמב"ם בפ"ז מהל' מלכים ומעמידין מאחור כל מערכה ומערכה וכו': לקפה. פירש הר"ב לחסוך. חנוס וערפפו ותקפיה. ערוך: ולהלן הוא חומר כו'. וז"ל מן ממשע בידי שמים יותר מדמשע בידי אדם. ועוד דאיכא למימר שאני האם שהמשער לעלי לא רצה להכבילו במגפה בחיילה. ולפיכך הקדים לומר ניסה שלא יהא נכחל פתאום וימות שהרי אף כשאמר קר ראה מה עלתה זו. חבל לא נשעמם מהכא דניסה היא שיבת הנפילה: ז' אבל מלחמת מטה כו'. פירש הר"ב לא נחלקו אלא כו' ח"ק קרי לה מלחמת רשות

תוספת רעק"א

לה בדרך פי הקרא דולא לקחה נקם שמיך דהקרא בא למעם אלמנה לב' בקידוש לחור. אבל בתנתי דהבא דנקם עוף הדין אלו שאין הוורים (אם איחא דשעמא דתנתי משום ולא לקחה א"כ באם אשתו לו כשירה לו אלא שלקה אחרת שהיא אלמנה חזור) הוא באמת ס"ם לדינא אינה חוזר פשוט לדעיה רבנית בידו ואיצטרף לומר דתנתי' דלא פריה"ג (ב"ם ומחמת קשה לי להבין דברי רבינו בזה. כן מה שלפני' ש"ב ה"א

לה בדרך פי הקרא דולא לקחה נקם שמיך דהקרא בא למעם אלמנה לב' בקידוש לחור. אבל בתנתי דהבא דנקם עוף הדין אלו שאין הוורים (אם איחא דשעמא דתנתי משום ולא לקחה א"כ באם אשתו לו כשירה לו אלא שלקה אחרת שהיא אלמנה חזור) הוא באמת ס"ם לדינא אינה חוזר פשוט לדעיה רבנית בידו ואיצטרף לומר דתנתי' דלא פריה"ג (ב"ם ומחמת קשה לי להבין דברי רבינו בזה. כן מה שלפני' ש"ב ה"א

לה בדרך פי הקרא דולא לקחה נקם שמיך דהקרא בא למעם אלמנה לב' בקידוש לחור. אבל בתנתי דהבא דנקם עוף הדין אלו שאין הוורים (אם איחא דשעמא דתנתי משום ולא לקחה א"כ באם אשתו לו כשירה לו אלא שלקה אחרת שהיא אלמנה חזור) הוא באמת ס"ם לדינא אינה חוזר פשוט לדעיה רבנית בידו ואיצטרף לומר דתנתי' דלא פריה"ג (ב"ם ומחמת קשה לי להבין דברי רבינו בזה. כן מה שלפני' ש"ב ה"א

אחת (ב' ע"ג) ויספו השוטרם לדבר אל העמלים וגו'. רבי עקיבא אומר הירא ורך הלבב כמשמעו שאינו יכול לעמוד בקשרי המלחמה (ל' ולראות דרב שלופה. ר' יוסי הגלילי אומר. הירא ורך הלבב. זהו המתירא מן העבירות שבידו. לפיכך תלתא לו התורה את כל אלומי) שיהזור בגלגליה. רבי יוסי אומר אלמנה לכהן גדול. גרושה וחלוצה לכהן הדיוט. ממורת ונתינה לישראל. בת ישראל לממזר ולנתין. הרי הוא הירא ורך הלבב: (י' ע"ה) והיה ככלות השוטרם לדבר אל העם. ופקדו שרי צבאות בראש העם. ובעקבו שר' עמידו. מעמידין זקיפין לה לפניהם. ואחרים מאחוריהם. וכשילין של ברזל) בידיהם. שבתא את שוקיו. שמתלת ניסה נפילה לשון מסורס הוא שתחלת ניסה ניסה: ז' בד"א. שחוזרים מן המערכה ויש שאין זין ממקום במלחמת הרשות: אבל מלחמת מצוה הבל יוצאים. מלחמת ח"י. ומלחמת עמלק. הכל מודים שהיא טובה והכל יולאים בה. ומלחמת בית דוד שהיא לרוחה להרשיב גבול ישראל ולקחה מס מהעמים כגון מלחמת ארם נהרים וארם נובה. הכל מודים שהיא רשות. לא נחלקו ח"ק ורבי יהודה אלא במלחמה שנלחמים ישראל עם אויביהם כדי שלא יתגברו עליהם ויגררו להם. ח"ק קרי לה מלחמת רשות. וסובר שאין אדם רשאי להסתכל מן המטה. כדי

תוספת משוח מלחמה פרק ט סוטה יום טוב לו שנוי נוסחאות

רשות וכו'. גמ'. רשות דרבנן זו היא מלוה דר"י. מלוה דרבנן זו הוא חובב דר"י. ופירש"י רשות דרבנן זו היא מלוה דר"י ובאורח
מלחמה שאמרו חכמים שהוא רשות ואין חתן יולא לה אמר גמ' ר"י דאין חתן יולא לה הלל טר"י קורא אותה מלוה וכפוקא מינה לפטורו
מכאן מלוה בשעור עבוק בה כדמפרש ואיל. מלוה דרבנן דאמרי בה הכל יולאין אמר גמ' ר"י הכל יולאין הלל דקרי לה חובה
ולא מדי השמועין בהא הלל כולה פסוס מלוה ורשות נקטו פלוגתייהו. הלל משום דקרו רבנן להא רשות די להא אס קרא את זו
ר"ע מברטנורה

כדי להלחם במלחמה כו. ור' יהודה
בכר טוס זו מלחמת מלוה. מאחר
שהיא להשיע את ישראל מיד שונאיהם
והעוסק במלוה פטור מן המלוה. ואין
הלכה כר' יהודה :

בזו הכל יולאין הלכך קרייה חובה. כדחיתא ע"כ. ומ"ש הר"ז וסובר שאין חכם רשאי להתבטל מן המלוה כדי להלחם במלחמה
כו. ותימה דכ"ע הא ס"ל העוסק במלוה פטור כו' כדאשכחן במשנה ה' פ"ב דברכות. וכן במשנה ג' פ"ו דיומא דאין מעבירים
על המלוה וכ"ש כשעוסק בה בכר. וח"כ אפילו במלחמת מלוה הונו רשאי להתבטל מהמלוה כו' דהא אחתון מהדרו לא קיימא
פלוגתייהו כלל. ויש לפרש דהכי קאמר וסובר דאין חכם רשאי להתבטל מן המלוה הבאה לידו כשהוא עוסק במלחמה זו מפני שכבר
הוא עוסק במלוה ופטור מזה הבאה לידו. דבמלחמה זו לאו דמלוה היא ולפיכך לא יתבטל מהמלוה הבאה לידו. [ואח"כ דר"י פליג
וה"ל נחתא רי"ף ולא אמר ר"י. מטיע כמו כן צפרק אחרון דמסכת [ערכין] משנה ח' לדברי הרמב"ם. עיין בס:]

מצוה הכל יוצאין. אפילו (יולא ב) חתן
מהדרו. ובלה מחופתה. אמר רבי יהודה
במה דברים אמורים במלחמת מצוה.
אבל במלחמת חובה הכל יוצאין אפילו
חתן מהדרו. ובלה מחופתה.:

תוספת רעק"א
ריב"א רפ"ג דסכות
בי ואמרי דמה דאמרינן
עבירה א"כ היינו טח
לדיה ל"י אסמכתא בקרא
לאפוקי חלואה דהוי עבין
דאורייתא וכו' שם וכו'
ר"ם הלוי ז"ל.

י כ י תפארת ישראל בועז

ובדבר עמם ביום קרב. וכופל בה דברים, וכמו שהקשה באמת לח"מ
[פ"ו ממלכות]. וז"ל שהדיבור השני ביום המלחמה, היה משום הרך הלבב
מעבירות שבדור, שלא היה חוזר בדיבור הראשון, דאולי ישוב ביום צימ
דלא יוכל ספיר לעמוד בקשרי מלחמה, דבמקום שבעת"ש עומדים, אין ל"ע
יכולן לעמוד. או אולי חשא ביום צימ. להכי הור הבק: להסירו ביום קרב,
הזכיר הכהן מסיבה ורך הלבב שאינו חוזר או עדיין, ולמה ביום קרב הזכיר
פ"ו משיב התנא, לפיכך תלח לו חורב" וכו' ר"ל בדרך תלויה בשלמה בדברים שאינם
נזכרים, כדי שלא לביים הירא ורך הלבב כשיראוהו שכ, שיחשבו שהוא ביום או נוטע. עוד י"ל דמאחר דאין מיתה בלא חשא כפי"ג דשבת ע"כ
אם ימנה ה וטע כה"כ שיש בו חשא וח"כ קשה למה הזכירנו חורב" הרי גל"י לר"ך לחזור, דהרי הרך הלבב הוא ג"כ מפני העבירות שבדור. אלא
ע"כ במלחה לו חורב" כדי שלא יחשבו:

ר"ע מברטנורה עגלה ערופה פרק ט סוטה תוספת יום טוב עיונים

פרק ט א עגלה ערופה בלשון חקדש. מה שזקקים
לומרם ידונו לא שפכו את הדם הזה
והכתיב אמרים כפר לעמך ישראל וגו' בלשון חקדש הזקקו
להמתן: שנאמר כי יבוצא כו' ובאורח
וכאמר להלן (דברים כ"ו) וענו
הלוים ואמרו. מה להלן בלשון
הקדש הך כאן בלשון הקדש: היו
יוצאים. ובאים עם ומודים מן
החלל לנד העיירות ססביבותיו
לדע חיזה קרובה: אין ב"ד שקול.
אין ב"ד עשוין שיהא אפשר לחלוק
טוב בצוה הלל שיהא הרוב לנד
חמד טק"ם אחרי רבים להטות. (שמות

פרק ט א עגלה ערופה
בלשון חקדש. מה שזקקים
לומרם ידונו לא שפכו את הדם הזה
והכתיב אמרים כפר לעמך ישראל וגו' בלשון חקדש הזקקו
להמתן: שנאמר כי יבוצא כו' ובאורח
וכאמר להלן (דברים כ"ו) וענו
הלוים ואמרו. מה להלן בלשון
הקדש הך כאן בלשון הקדש: היו
יוצאים. ובאים עם ומודים מן
החלל לנד העיירות ססביבותיו
לדע חיזה קרובה: אין ב"ד שקול.
אין ב"ד עשוין שיהא אפשר לחלוק
טוב בצוה הלל שיהא הרוב לנד
חמד טק"ם אחרי רבים להטות. (שמות

ראשון לציון
פ"ט א תו"ט ד"ח
רבי יהודה אומר
כו' אלא בלא פירש זו עין
לו כו' עיין יסל"מ :

ערופה בלשון חקדש. עיין מ"ש בזה
התוס' בר"פ דלפיל: שנאמר כי ימלא.
ה"ק שנאמרו ענו ואמרו כו' [כמ"ש הר"ז]. וסדר עגלה ערופה
כילד כי ימלא וכו' [מכאן]: שלשה מצ"ד הגדול. מפרש גמ'
בברייתא זקניך שנים. ואין ב"ד שקול
מיסיפין עליהן עוד אחד הרי כאן
שלושה רבי יהודה אומר חמשה שנאמר
זקניך שנים ובפסוק שנים. והנא קמא
הוא מצפי ליה (למוזקין שבשפטין.
ור"י וי"ו דובשפטין דריש למטינא להביא
עוד שנים. ות"ק וי"ו לא משמע ליה.
נמרא ומדלח כה"כ הר"ז הלכה כמאן.
ש"מ דס"ל כולליו דהלכה כת"ק. אבל
במשנה ג' פ"ק דסנהדרין חנן לכו
מהלכות פ"ה מהלכות סנהדרין ובפ"ט מהלכות רולח וכו'
ואין הלכה כה"כ וכו' ור"י הלכה כר"ע. ע"כ.
הוא עגלה ערופה דה"ל חסר לקנח צמרם בשרם
המרינן אלמא דבר שאין מהסין חסור. והא חר"י הלכה כסתם משנה. והנן גזיר חוסף ומפספס. והקשו צחוס' דמאי קוביא דהא
הוא מחלוקת בפ"ב דביצה רי"ף כל הכלים חין נגזרים כו'. ובתרי מסכתות חין חסר ובמא סתם וח"כ מחלוקת הוא. ודברו
דל"ע ז

פרק ט א עגלה ערופה בלשון חקדש.
שנאמר (דברים כ"א) כי
יבוצא הלל באדמה ויצאו זקניך ושופטיו.
שלשה מבית דין הגדול שבירושלם היו
יוצאים. רבי יהודה אומר חמשה. שנאמר
זקניך שנים. ושופטיו שנים. ואין בית
דין שקול כוסיפין עליהן עוד אחד:

בלשון פלוגתא דר"ש ור"י ופסק כר"י. וכן פסק הרמב"ם כאן והתם. ובחבורו פ"ה מהלכות סנהדרין ובפ"ט מהלכות רולח וכו'
כחז הכ"מ דבתרי חרי ים סדר למשנה והוי סתם וח"כ מחלוקת. ואין הלכה פסחה והדרין לכללן דר"ש ור"י הלכה כר"ע. ע"כ.
אלא שלא פירש זו עיין לו שיש לסדרים סדר ו'ואדרבא נמלא להתוס' בהפך בפ"ט דשבת דף פ"ה דהדר"י חסר לקנח צמרם בשרם
המרינן אלמא דבר שאין מהסין חסור. והא חר"י הלכה כסתם משנה. והנן גזיר חוסף ומפספס. והקשו צחוס' דמאי קוביא דהא
הוא מחלוקת בפ"ב דביצה רי"ף כל הכלים חין נגזרים כו'. ובתרי מסכתות חין חסר ובמא סתם וח"כ מחלוקת הוא. ודברו
דל"ע ז

י כ י תפארת ישראל י כ י

פרק ט א עגלה ערופה בלשון חקדש. מה שזקקים לומרם ידונו לא שפכו את הדם הזה והכתיב אמרים כפר לעמך ישראל וגו' בלשון חקדש הזקקו להמתן: שנאמר כי יבוצא כו' ובאורח וכאמר להלן (דברים כ"ו) וענו הלוים ואמרו. מה להלן בלשון הקדש הך כאן בלשון הקדש: היו יוצאים. ובאים עם ומודים מן החלל לנד העיירות ססביבותיו לדע חיזה קרובה: אין ב"ד שקול. אין ב"ד עשוין שיהא אפשר לחלוק טוב בצוה הלל שיהא הרוב לנד חמד טק"ם אחרי רבים להטות. (שמות

דעות: מ בבלה עגלה ערופה. לפי שמכירין היו בהם מי רגיל להרוג: במלך האשכולות. איש שהכל צו. כלומר תורתם אמת מבלי דופי: ו הודויות מעשר. וידו מעשר. ביערתי הקדש מן הבית וגם נתחזו ללוי לפי שצוהו קנס את הלויים שלא יתנו להם מעשר כשעלה מן הגולה וצבי לוי לא עלו עמו וזה שיתנו המעשר להבנים ויחזקו כהן גדול בטל הודו שלא היה יכול לומר וגם נתחזו ללוי: בטל את המעוררים. שהיו הלויים בכל יום אומרים על הדוכן עורה למה תישן ה' אמר וכי יש סינה לפני המקום ועמד ובטלן: את הנוקפין. שהיו מערפין לעגל של קרבן בין קרניו כדי שיפול לו דם צמיחו כדי שלא יראה ויהא טוח לכפתו ולשוחטו ועמד הוא וצטלו כנראה כבעל מוס והתקין להם כעשות בקרקע להבנים לואר הבמה למוכה: נוקפין. מכין. ודוגמתו [חולין י':] אין אדם נוקף אנכבו מלמטה: היה פשוט מכה בירושלים. בחול המועד חרשי נחשת וברזל היו מכין צפטים לעשות מלאכת האבד שהיא מותרת במועד. ועמד הוא ובטלן משום דלפושא מלתא טובא וליכא זלוז מועד: ובימינו אין אדם צריך לשאול על הרמאי. אמר לבני זכור כשם שחרומה גדולה עון מיתה. כך חרומת מעשר וטבל עון מיתה. ותיקן שיולתו מן הרמאי תרומת מעשר ומעשר שני בלבד. ולא יולתו ממנו מעשר ראשון ולא מעשר עני שיכולין לומר ללוי או לפני הבא ראייה שהוא טבל ועול. ומתקנה זו ותיקן הלוקח פירות מן הבוק לא היה שאל אס הן מתוקפין אס לאו. אלא מיד מפריש מהם תרומת מעשר ומעשר שני ואוכל את השאר שכל הלוקח מעם הארץ

משרבו הרוצחנין במלה עגלה ערופה(ה). משבא אליעזר בן דינאי(ה) ותחינה בן פרישה(ה). היה נקרא. חזרו לקרותו בן הרצה(ה). משרבו המנאפים פסקו המים הזרים. ורבן יוחנן בן זכאי הפסיקו. שנאמר (וישע ד) לא אפקוד על בנותיכם כי תזנינה ועל בלותיכם כי תנאפנה כי הם וגו'. משמת יוסי בן יעזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים במלך האשכולות(ה) שנאמר (סוכה ז) אין אשכול לאכול בכורה אותה נפשיא: ו יוחנן כהן גדול העביר הודיית המעשר(ג). אף הוא בטל את המעוררין(ג) ואת הנוקפין(ג). עד ימיו היה פמיש מכה בירושלים(ה). ובימינו אין אדם צריך לשאול על הרמאי(ה): וא משבטלה

בהסירה להכא נמי צענין שהכ"ד הורו על פיה שלא תיערק וכמ"ש בגמ' הוסי' בענין שדות כוונה כפ"ו ול"ע: מ משרבו הרוצחנין בן זכאי הפסיקו. שנאמר (וישע ד) לא אפקוד על בנותיכם כי תזנינה ועל בלותיכם כי תנאפנה כי הם וגו'. משמת יוסי בן יעזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים במלך האשכולות(ה) שנאמר (סוכה ז) אין אשכול לאכול בכורה אותה נפשיא: ו יוחנן כהן גדול העביר הודיית המעשר(ג). אף הוא בטל את המעוררין(ג) ואת הנוקפין(ג). עד ימיו היה פמיש מכה בירושלים(ה). ובימינו אין אדם צריך לשאול על הרמאי(ה): וא משבטלה

מ משרבו הרוצחנין בן זכאי הפסיקו. שנאמר (וישע ד) לא אפקוד על בנותיכם כי תזנינה ועל בלותיכם כי תנאפנה כי הם וגו'. משמת יוסי בן יעזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים במלך האשכולות(ה) שנאמר (סוכה ז) אין אשכול לאכול בכורה אותה נפשיא: ו יוחנן כהן גדול העביר הודיית המעשר(ג). אף הוא בטל את המעוררין(ג) ואת הנוקפין(ג). עד ימיו היה פמיש מכה בירושלים(ה). ובימינו אין אדם צריך לשאול על הרמאי(ה): וא משבטלה

מיתו קרא דונקס דתבז דתבז במשנה ב' פ"ק וילפינן מיהיה לכל עון דנות שצאים כדאיתא לעיל ריש פ"ד דבבאי קרא עפי טובא קמ"ל. והכי איתא בגמ' ת"ר וקנה האיש מעון. בזמן שהאיש מטקה מעון המים צודקין את אשהו אין האיש מטקה מעון אין המים צודקין את אשהו ולא אמר לא אפקוד וגו' מאי ואומר. וכי דימא עון דדייה אין. דבניה ודבניה לא. ה"ש לא אפקוד וגו'. וכי דימא עון א"א אין. עון דפטייה לא. ה"ש כי עס האונות יפרדו" (הושע ד'). "ועמ"ש סוף משנה י"ב צ"ב ועמ"ש במשנה ה' פ"ג: במלך האשכולות. פי' הר"ב רש"י בגמ'. ובמשנה כהב עד ימיהן לא היה מתלוקת בחבמי

מיתו קרא דונקס דתבז דתבז במשנה ב' פ"ק וילפינן מיהיה לכל עון דנות שצאים כדאיתא לעיל ריש פ"ד דבבאי קרא עפי טובא קמ"ל. והכי איתא בגמ' ת"ר וקנה האיש מעון. בזמן שהאיש מטקה מעון המים צודקין את אשהו אין האיש מטקה מעון אין המים צודקין את אשהו ולא אמר לא אפקוד וגו' מאי ואומר. וכי דימא עון דדייה אין. דבניה ודבניה לא. ה"ש לא אפקוד וגו'. וכי דימא עון א"א אין. עון דפטייה לא. ה"ש כי עס האונות יפרדו" (הושע ד'). "ועמ"ש סוף משנה י"ב צ"ב ועמ"ש במשנה ה' פ"ג: במלך האשכולות. פי' הר"ב רש"י בגמ'. ובמשנה כהב עד ימיהן לא היה מתלוקת בחבמי

מיתו קרא דונקס דתבז דתבז במשנה ב' פ"ק וילפינן מיהיה לכל עון דנות שצאים כדאיתא לעיל ריש פ"ד דבבאי קרא עפי טובא קמ"ל. והכי איתא בגמ' ת"ר וקנה האיש מעון. בזמן שהאיש מטקה מעון המים צודקין את אשהו אין האיש מטקה מעון אין המים צודקין את אשהו ולא אמר לא אפקוד וגו' מאי ואומר. וכי דימא עון דדייה אין. דבניה ודבניה לא. ה"ש לא אפקוד וגו'. וכי דימא עון א"א אין. עון דפטייה לא. ה"ש כי עס האונות יפרדו" (הושע ד'). "ועמ"ש סוף משנה י"ב צ"ב ועמ"ש במשנה ה' פ"ג: במלך האשכולות. פי' הר"ב רש"י בגמ'. ובמשנה כהב עד ימיהן לא היה מתלוקת בחבמי

י כ י תפארת ישראל

שנים: (כו) דמדרבו הרואחים, מהתמא ים אי המכיר שלחו. והטורה אמרה לא מודע מי הכהו. והזמן שהוא היה משבא אליעזר וכו': (כה) רוצח מפורסם היה, שהקב"ה יחד עם חברה שלו לרצה כל עובר ושב: (כג) דמתחלה היה ענינו לרון עם כל אדם על כל דבר קל, וקראוהו בן דינאי. אח"כ קלקל יותר להתקוטע אפילו שלא כדון, וקראוהו בן פרישה שראוי לפרוש ממנו ביותר. אח"כ התקלקל יותר לרצה, וקראוהו בן הרצחן ר"ל כמו בן איש חיל וכן הבהר: (ל) נוטריקון איש שהכל צו במעלות וחכמה ויראת שמים. ודבריהם כיון אשכולות משמת אלהים ואכסים: (לא) אלמא דאדם יקר נקרא אשכול בכרם ה' לבהות בית ישראל [ישעיה ס':] (לב) לומר בסוף שנת ג'ו משמיטה בערתי הקודש מהבית וגם נתחזו ללוי [פס"ז ס"ג]. ותיקן קך משום דעזרזא קנס ללוים שלא יטלו מעשר, מדלא עלו עמו, ריש כח ביד חכמים לעקור ד"ה בשב ואל תפסה [כינימות

י כ י תפארת ישראל

דפי' ב', והיקן שיתנהו להבנים שנ"כ נקראו לויים כמבואר שם ולפיכך גם להתוודות רשאים מה"ט. ויומנן סבר דאפ"ה כוון דבאמת קרא הכא בלוי ממס מיירי, הו"ל דובר שקרים: (לג) שלעקו בכל יום בשיר הלויים, "עורה למה תישן ה'" וצ"ל מלומר כלל פסוק זה בשיר הלויים, מדנראה כאלו ח"ו יש סינה לפניו ית': (לד) שהיו חופכים לקרבן בין קרניו קודם שהיטה, כדי שירד הדם צעיניו, ויהא נוח לכפוטו. ובעלו מדמחזי כבעל מוס. וי"ל דהשם נלקיבה קרום המוח: (לה) הצעלי מלאכות הכו צפטיש בקול במלאכתו בחו"מ בדבר האבד. ואפ"ה ציטען מדאזושת מלתא טובא והו"ל זלוז המועד. והא דלא כללו התנא ברש"ה וימא ציטעל האלת פטיש ה"ט משום דציטעל לא שיק רב כשקצו מתחילה לעשות כמעוררין ונוקפין, משא"כ צפטיש לא היה קבוע להסת רב כשגמרו הכל צו: (לו) דעד ימיו שאלו הם המוכר לאמן לעשר, וכשאינו נאמן לא היה הסגר

י כ י תפארת ישראל

דפי' ב', והיקן שיתנהו להבנים שנ"כ נקראו לויים כמבואר שם ולפיכך גם להתוודות רשאים מה"ט. ויומנן סבר דאפ"ה כוון דבאמת קרא הכא בלוי ממס מיירי, הו"ל דובר שקרים: (לג) שלעקו בכל יום בשיר הלויים, "עורה למה תישן ה'" וצ"ל מלומר כלל פסוק זה בשיר הלויים, מדנראה כאלו ח"ו יש סינה לפניו ית': (לד) שהיו חופכים לקרבן בין קרניו קודם שהיטה, כדי שירד הדם צעיניו, ויהא נוח לכפוטו. ובעלו מדמחזי כבעל מוס. וי"ל דהשם נלקיבה קרום המוח: (לה) הצעלי מלאכות הכו צפטיש בקול במלאכתו בחו"מ בדבר האבד. ואפ"ה ציטען מדאזושת מלתא טובא והו"ל זלוז המועד. והא דלא כללו התנא ברש"ה וימא ציטעל האלת פטיש ה"ט משום דציטעל לא שיק רב כשקצו מתחילה לעשות כמעוררין ונוקפין, משא"כ צפטיש לא היה קבוע להסת רב כשגמרו הכל צו: (לו) דעד ימיו שאלו הם המוכר לאמן לעשר, וכשאינו נאמן לא היה הסגר

תוספת רעק"א וע"א אוסר לא ראייתו ח"ל הפחשה עכ"ל. נראה דהיה לו הגירסא בפתני דהבא לא ראייתו:

תוספת רעק"א וע"א אוסר לא ראייתו ח"ל הפחשה עכ"ל. נראה דהיה לו הגירסא בפתני דהבא לא ראייתו:

תוספת רעק"א וע"א אוסר לא ראייתו ח"ל הפחשה עכ"ל. נראה דהיה לו הגירסא בפתני דהבא לא ראייתו:

כל חלב ילכה: יד בפולמוס של אסכסינוסם. חיל שהניח אסכסינוס על ירושלים: נזרו על עטרות התנים. היו עושים להטנים עטרות מאבן מלא שהוא ללול כעין הברזל ולועטין אותה בצפריה כעין יוירין שקורין יו"ל (1). ואית דמפרשי עטרות

יד בפולמוס. פירש הר"ב חיל וכן פירש. ובלויז ה' ואל מלנים יקחו מהורס ופולמוס במלני זינא ידכרניה: עטרות התנים. פי' הר"ב מאבן מלא כו'. גמ'. ובפ"ק לגיטין דף ז' מייחי לה ופי' החום עטרות שעושין כעין כיפה למעלה מראשו.

יד בפולמוס (שה) של אסכסינוסם) גזרו על עטרות התנים ועל האירוסים. בפולמוס של מימוסם) גזרו על עטרות בלות ושלא ילמד אדם את בנו ויגורו. בפולמוס האחרון (ג) גזרו שלא תצא הכלה באפריון בתוך העיר. ורבותינו התירו שתצא הכלה באפריון בתוך העיר (ג): מן משמת ר' מאיר במלו משלי משלים (ג). משמת בן עזאי במלו השקדנים (ג). משמת בן זומא במלו הדרשנים (ג). משמת רבי יהושע פסקה טובה מן העולם. משמת רבן שמעון בן גמליאל בא גוביים) ורבו צרות. משמת רבי אליעזר בן עזריה פסק העושר מן החכמים (ג). משמת רבי עקיבא במל כבוד התורה (ג). משמת רבי חנינא בן דוסא במלו אנשי מעשה (ג). משמת רבי יוסי קטנורה פסקו

שנויי נוסחאות

יד בפולמוס של אסכסינוסם) גזרו על עטרות בלות ושלא ילמד אדם את בנו ויגורו. בפולמוס האחרון (ג) גזרו שלא תצא הכלה באפריון בתוך העיר. ורבותינו התירו שתצא הכלה באפריון בתוך העיר (ג): מן משמת ר' מאיר במלו משלי משלים (ג). משמת בן עזאי במלו השקדנים (ג). משמת בן זומא במלו הדרשנים (ג). משמת רבי יהושע פסקה טובה מן העולם. משמת רבן שמעון בן גמליאל בא גוביים) ורבו צרות. משמת רבי אליעזר בן עזריה פסק העושר מן החכמים (ג). משמת רבי עקיבא במל כבוד התורה (ג). משמת רבי חנינא בן דוסא במלו אנשי מעשה (ג). משמת רבי יוסי קטנורה פסקו

יד בפולמוס של אסכסינוסם) גזרו על עטרות בלות ושלא ילמד אדם את בנו ויגורו. בפולמוס האחרון (ג) גזרו שלא תצא הכלה באפריון בתוך העיר. ורבותינו התירו שתצא הכלה באפריון בתוך העיר (ג): מן משמת ר' מאיר במלו משלי משלים (ג). משמת בן עזאי במלו השקדנים (ג). משמת בן זומא במלו הדרשנים (ג). משמת רבי יהושע פסקה טובה מן העולם. משמת רבן שמעון בן גמליאל בא גוביים) ורבו צרות. משמת רבי אליעזר בן עזריה פסק העושר מן החכמים (ג). משמת רבי עקיבא במל כבוד התורה (ג). משמת רבי חנינא בן דוסא במלו אנשי מעשה (ג). משמת רבי יוסי קטנורה פסקו

באותה טעם אמרו. ארור אדם שיגדל חזיר. וארור אדם שיגדל לבנו חכמה וימת. בפולמוס האחרון. הוא חורבן הבית ועל פיטוס נמי סוה: באפריון. כמו אהל של מעלין וטליתות מוצנעות: ורבותינו התירו שתצא בלה באפריון. משום לעשותה. וכן הלכה: מן במלו מושלי משלים. כגון ממשלות טועים דאמרין בצטנודרין (נה) כי היו דרים רבי מאיר צפרקא הוה דריש להלא שמעתא והלאה אגדתא ותלתא מחלי: השקדנים. שוקדים על דלחות בית המדרש לילה ויום כדאמרין ביבמות (א): דלמר בן עזאי מה אטעם ונפשי השקה בצורה: הדרשנים. שהיה צקי בצורה טעמי מקרחות. כדאמר (זכרות יב): ולא זכית שהאמר ילידת מלכים בלינות עד שדרסה בן זומא: במל כבוד תורה. שהיה טוהן לב לדוש על כל קון וקון (מנחות כה): והוא כבוד הורה ידול שאין צה דבר לבטלה: במלו אנשי מעשה. שטעים (1) לערבלעט פון עשריכטן אונד אללענלייא לייכטן. (2) ערבלעטן, פויקע.

גזרו ולא קבלו מניהו. א"צ הוה צעי למיקס [כארוך] לה היה מקי עכריין. אבל לבסוף איכא גזרה דרצקן ע"כ. [וזמנחות פרק ר' שמעאל דף ס"ד מסיימי. ומיהו קשה דהא אמרין (שנויות דף ל"ג) ארור צו קלה צו נדוי]. ומ"ש הר"ב באותה טעם אמרו ארור שיגדל חזיר. גמרא. ותימה דלא הן לה נמי וי"ל לטניה היא צבדי איכור גדולין דספ"ד דצ"ק [י"ג כ"ג] ולא הולך לטניה בכאן. ועי' מ"ש שם צטס הוספות: ורבותינו. ר"ל רביע הקדוש המהדר רמז"ט: מן מושלי משלים. לשון הר"ב כגון ממשלות טועים וכ'. וי"ל רש"י מושלי משלות לת (אות) אמלתא וטעם לחכמה ליכנס צה בצערי צינה כגון ממשלות טועים כו' ע"כ. ולשון זה ניתא לישאל דכגון. וכן ממשלות ומ"ס ראשונה במקום מן: השקדנים. לשון הר"ב שוקדים על דלחות בית המדרש כו'. וכן לשון רש"י ולשון הכתוב (משלי ט) הוא לקוד על דלחותו יום יום ומפרש בצרכי (כ' זוד) קמחי. ענין המהירות וההשקדנות וההתמדה תריסר אלפי עולי הוה מעשר מעדריה כל שנתא. רש"י:

שהיה

יכין תפארת ישראל יכין

[גמלין דיו כ"ג]: (טו) חיל מלחמה: (מש) כעל על ירושלים צעה החורבן: (ג) שנהגו לעטר החזן ביום החופה. וגזרו לזעט השמחה אפילו על עטרה מהדם ופרחים וכדומה ומדלא היתה הזרה עדיין גדולה כ"כ לא ראו לנזור גס על הכלות, כדי שלא תהנה על בעלה: נא שלא להכות [בשראומען], דאווש מיני דשמחה: (גב) שחרב הבית על ידו, והיה הזרה יותר גדולה, לכן נזרו ג"כ על קישוט הנשים: (ג) לשון יונית מזהר [פשים], רק חכמה [זאפייכטען] הוא, שספורס שכל דכניהם צחוהה. וגזרו צה מפני מעשה שהיה, שמהבית הורקנס חיל רוני על ירושלים, ולחו על אריסטובולוס בירושלים, גילה א' צגייס מעל החומה לאותן שבחון בלשון חדה, שכעל ילשלו להם קרבנות לפנים, המסר העיר צירס. וכן עשו וכצו הרומיים אז ע"י פלמפעוים את עיר הקודש. והף שאו לא נחרבה ירושלים, עכ"פ כשראו אח"כ צימי פיטוס מה התנגל ע"י דבר זה שהוכנסו פחה ממשלת רוני, נזרו שלא ילמדו אותה הכמה (ומהזן קו' תוס' ביק דפ"ג ב' ד"ה ואסור): (ב) שכפר הרבה ירושלים

ע"י פיטוס. ולי נראה דיינו כשבא האדריון על בן טויבה צביתר וכבשה [קירולומי תנית פ"ד ד"ז ב' ו] וזכרנו אז חלי תלליאן ישראל: (ג) כמין אהל ממשי אדום עם [כארטען] זהב: (ג) מצוה ליעשות עשוהו לה, מדיוולאט ורחשה פרוט. גס בל"ג כלה צושה משיפהכלו צה הכל [כפסחים פ"ו א': (ג) שאלותיהם לנמשל, דקק ר"מ היה גדול צזה: (ג) שיהי מתמוד גדול: (ג) להקות לב השומעים צדברי דרשתי (וכפיך דלמות): (ט) תבצ'ס וארצה משחתי הלתתים: (ס) שיהי גדול מלך צבחנוש ובעושר [כשנת י"ד ב': (ב) שיהי דורש כל אות ותר והסר שמתמו על נ"מ לדינא, בלופן שאין צחוהה דבר לבטלה, ועוד שהיה לן תלמידים רבים [כנחות פ"ג א']. והנה ר"א בן עזריה ור"ע ור' יואשע טולן היו צדור א' [כנחות ב"ה א'] ואחר ר' יוחנן בן זכאי, ור' גמליאל הזקן היה קודם הרבה לרבי צ' ור' ישמעאל כו"ג קודם לטולן ולא זכיתו לירע למת נזרו שלא כבוד. וכ"כ בן עזאי וכן זומא אחר ר"ע היו [כנחות שם ובמדריין יו' ג'] ומתרו קטן קודם כיון: (ב) שיהי נזר והקב"ה עושה

תוספת חדשים
מן בשנה משמת ר"א ב"ע פסק העושר מן הכתמים ע"כ ואף ע"ג שבינו הקדוש היה אחריו ואיזא גמ' אסוריים דני דני חוי עתיר ממור מלגה וי"ל דמיני ראי'ע היה שכית עשירי כתחום שהבנה חיו עשירי: (ממהור"ם ז"ל):

ראשון לציון
תי"ם ד"ה מושלי משלים לתא אות אמלתא. ה"ו כע"י שלמי יאהא אמלתא כו':

עגלה ערופה פרק ט סוטה

לזה נקרא שמו קטנתא...
למ' ויתלמי בל' פ"ג כ"ה...
משבת ד' ובלילא הוון סבל...

שנויי גוסחאות

חסידים: ג' חסידים...
ושי' כגור סק ד' ס...
קמגורן: גמט' כ' קמגורן...
כ"ז ונכ"ק ונכ"ק...

שהיה קטנתן של חסידים. פירש הר"ב מקטנתן וסופן וכן...
פירש רש"י. ולזי מהסס שח"כ עניי השם שלא לכבודו. והרמב"ם...
כחב ופירוש קטנתם של חסידים בכללם ושרשם לפי ששרשם...
הדבר החלפתו קטן עכ"ל. וזכירושלמי מלחתי בנוסח המשנה...
שהיה תמזיתן של חסידים וכן עוד סס...
בבביתא: ז' חסידים. כתב רש"י...
זה לא ידענא מאי היה ע"כ. והנח...
לא ידענא אמאי לא מפרש כעין...
מפרש לזי הכהונה דלקמן: במל...
כבוד התורה. כתב הר"ב שגד שמת...
כו' והיו למדים תורה מעומד. עיין...
מ"ס במשנה ד' פרק קמא דאבות:
ומתה טעמיה ופרישות. לא ידענא...
אמאי נקט לטון משונה ולא קאמר...
ובטלה: ז' הכהונה. לטון רש"י...
שהיה חכם ועשיר. וכענין רבים...
אוכלים על שלחט ע"כ. וג"ל שז"ס...
חכם ל"ג) כהן. שכן היה כהן כדתן...
במסכת פרה פרק ג' משנה ה' ועוד...
אמרו בסוף פרק ד' דפסחים [ד' ל"ו]...
בכהונה גדולה: רבי פנחס בן יאיר כו'....
בבלי וירושלמי היא במשנה עד רבי...
בשם הרמב"ם בפ"ב דמא' משנה ג' שנקראו כן על שם...
ראשם. שנכרה יד עז פנים ממזרים שהם עשירים. והלו עניים...
ואין מבקש עליהם רחמים. עכ"ל רש"י: ואין שאל. בשלום חברו. כן כ"ל: רבי אליעזר הגדול. הוא רבי אליעזר בן הורקנוס...
התלמוד ריב"ז כנזכר בפרקי אבות [פ"ג מ"ה]: שררו חכמים. לטון רש"י. התחילו החכמים: ספריא מלמודי הנוקות שהם קטנים מן...
החכמים. ע"כ: בחזונו. עיין פירושו ריש פ"ו דיומא: כעמא דלריעמא. כעמי הארץ (כעממים בניו. רש"י: ואין שאל ואין מבקש...
(ה ע"י בקול הרמ"ב. (ב' ז' חיותו אלו יתא' כרש"י שלפניו ועלם ממנו בארס.)

מעשים מופלחים כדאמרינן בתפנית [כו]. יאמר לחומן ודליק.
ולעזים להציא זכאים בקרניהם: קטנותם של חסידים. שהיו
החסידים הולכים ומתקטנין והוא היה מקטנין וסופן: משמת
רבן גמליאל הזקן בשל כבוד התורה. שגד שמת הוא.
[מנייה כה]. היה צריאות בעולם והיו
לומדים תורה מעומד. ומשמת בלח
תפוס כה לעולם והתחילו ללמוד
מיושב. והיו בטל כבוד תורה:
משמת רבי בשלה עגוה. *תלמידיו
של רבי הוסיפו וכתבו זה במשנה:
סליק מסכת סוטה

עגוה) ויראת חמאיה. רבי פנחס בן יאיר אומר משרד בית המקדש בושו
חברים) ובני חורין) וחפו ראשם) ונדלדלו) אנשי מעשה) וגברו בעלי
זרוע ובעלי לשון) ואין דורש ואין מבקש ואין שואל) על מי לנו להשען על
אבינו שבשמים). רבי אליעזר הגדול אומר מזה שחרב בית המקדש שרוא) ועמא
דארעא אולא ודלדלה) ואין מבקש על מי יש להשען על אבינו שבשמים.
אלוהי ישראל) ויכנס רבי שמעאל בן פאזי תלמידו של פנחס וישמש
לז' חסידים) ולכן לא פירשו הרמב"ם והר"ב. אבל בנוסח
ר"ל תלמידי חכמים. וכבר כתבתי
ונדלדלו) אנשי מעשה. אין חס להם: ואין דורש. לישראל:
רבי אליעזר הגדול. הוא רבי אליעזר בן הורקנוס
שפריא מלמודי הנוקות שהם קטנים מן
כעמי הארץ (כעממים בניו. רש"י: ואין שאל ואין מבקש.
(ה ע"י בקול הרמ"ב. (ב' ז' חיותו אלו יתא' כרש"י שלפניו ועלם ממנו בארס.)

יבין תפארת ישראל יבין

נפלאות כמאמרו: (הר) שהיה חסד גדול: (סה) ר"ל שבניו התחיל
להתקטן מספר החסידים: (סו) [גלגלן]: (סו) שגלגל סגודו בהורה
היה, ורע ג"כ שאר חכמות שנתפן הדור ז' וקטעו להורה בעיני
אלהם [כסוס דכ"ח]: (סה) ר"ל כבוד של לימוד התורה, שגד
וינו למדו תורה בעמידה, כקורא לויי המתן. ומשמת הרגישו חולשה
והתירו ללמוד מיושב: (סא) כ"ל דהאי פרישות ר"ל שנתמעטו הפורשים
מבגדי ע"ה כמנהג הפרושים [טוד יל דלא לתס נקט התנא במשנה זו
ג' לטנות, טעל, פסק, מת. דמת סיני טיעל כח חיות העיני, אבל עדיין
גאר בשמיות העיני ודמיון למה שהיה חסל. משאיכ נספק משמע נספק
לגמרי, אבל עדיין יכול לחזור בקלות. אבל בטל סיט שנתחבל לגמרי [כמכות
ד"ח ב'], וכאלו לא היה מעול. וכן מתוך, ולילי [במייב ז"ג] משמע
דכשחכר הכית נתחבל עטרה, והכא קאמר דמשמת ר"ג הוון מתה עטרה.
והרי ר"ג הוון קדם טובא לתוכן [בשנת דמיז' ח' וקפ"ו ח']. והרי אפילו
רשב"ג בע זמן הכית הים [ככריתות פ"ח מ"ז]: (ע) שהיה כה"ג ודליק,
וכל בניו והתניו שרים בכהנים [נפסחים יז ח'], והיו ז' וכבוד לכוה"ג
ולריך ליישב למה נזכרו ר"מ ואיך דברים משמיתו קודם לרבן גמליאל
הזקן ולר' שמעאל בן פאזי דקדמו לר"מ ואיך טובא: (עא) שהיה
עניו גדול [במכות ק"ג ב'], דאמר כמה גדולים מעשה חייל. וח"ל
בו, אפילו מתן. ח"ל חין. אפילו מר' ישמעאל. ח"ל ח"ו:
(עב) שהיה צו קדושה יחירה, שלא היה נושא ידו למטה מחבורו
במקום הגדול בלי השק מפס [בשנת ק"ח ב']: (עג) ת"ח החברים
הבאמנים יחד צויתר: (עד) אלקים שכן בני חורין מילרס. דשניה,
אלו בלימודן ואלו בדרקתן, היו לבו ולכלימה דבור, כמ"ס בני חמי
נחרו צי. ומ"ס שהיו לעג וקלס בניו: (עה) געשו שפלי נפש
[מוטללא] מלתקן קלוקלי הדור, בשרואין בעלמון שדבריהן מצוין
בעיניהם: (עו) לטון דלות וחלישות כה, גם לטון מיעוט שנתמעטו:

תוספת רעק"א
[חן] אות לוח' הר"ב ד"ה משמת רבי. תלמידיו כו' וכתבו זה במשנה. והרשב"ן
בחי' ע"ג דל"ז ע"א כ' ויראת חמאיה חסד' שדוסיך בר קפרא או לוי במתני' ובני:
ומתגרסן

לפי גרסין במשנה בגמרא דבבלי וירושלמי. ולא קשיא ללא אמר ואין דורש. כיון דתרי תנאי נינהו. וליכא דמר הכין. ודמר הכין: בעקבות משיחא. בסוף הגלות לפני בואה המשיחית. רש"י: ויוקר יאמיר. וכן הגירסא בבבלי וירושלמי. ורש"י לא פירש כלום ואולי גירסוהו בגירסה בעל עין יעקב דגרים ויוקר יהא. וכן מלאנו במדרש רבה שיר השירים בשוקו התאהבה מטטה. ויוקר הוא. ובפרק הלך דף ל"ג גרסין והיוקר ישות ופירש"י היוקר ישות. שלא יבדו זה את זה. יקר כבוד. לא היקר ישות מכובד שכן יהא עוקן ורמאי. מ"ר ע"כ. והר"ד נתן פלא לקע"ר אמר כי יאמיר מענין גבוהת כמו שפירש הר"ב על אמרכל במשנה ב' פ"ה דשקלים. וכיוצא בזה פירש הר"ד בקראש אמיר דיבטיה ל"ז שהוא הסעף העליון והיה ענינו כצאן שהיוקר יגדל עד למעלה כאלו האומר יש יקרות שאין למעלה הימנו. עוד יש לפרש מלשון את ה' האמרת היום (דברים כ"ו) שפירש"י מל' אהבה ויוקר כפירוש רלבן שכתב רש"י בפרק חלק. שעיניו

בעקבות משיחא) הוציא יסגא. ויוקר יאמיר. הגוף התן פריה והיין ביוקרא. והמלכות תהפך למינות. ואין הוכחה. בית ועד. יהיה לזנות. והגליל ירבה. והגבולין ישום. ואנשי הגבולין יסובבו מעיר לעיר. ולא יחוננו. וחכמת סופרים תסרה. ויראי חטאי ימאסו. והאמת תהא נעדרת. נערים פני זקנים ילבינו. וזקנים יעמדו מפני קמנים. (מכאן כי בן מנחם איש בת קמה באמה. בלה בחמותה. אויבי איש אנשי ביתו. פני הדור בפני הכלבא. הבן אינו מתבייש מאביו ועל מי יש לנו להשען על אבינו שבשמים). ר' פנחס בן יאיר אומר זריות מביאה לידי נקיות. ונקיות מביאה לידי טהרה קד. וטהרה מביאה לידי פרישות. ופרישות מביאה לידי קדושה. וקדושה מביאה

ובעל יפה מראה יהיו טעמא משום דכולהו מייתי לכו מקרא' [כדליתא חסם בירושלמי] ודמורה מביאה לידי פרישות. ושפרישות מביאה לידי קדושה לית ליה קרא. ע"כ. ולי גראה דהירושלמי ס"ל דאין בין פריה לפרישות דהיינו מפורש עלמו היינו פורש עלמו מדבר המותר. ובירושלמי פ"ק דשבת איתא גמי בגירסא אחרת קתה: אבל בעל יפה מראה תקנה כג' דשקלים: זריות מביאה לידי נקיות. פירוש זריות שהוא זיהר ומהיר במלות. כד"ל זריון מקדמין למלות. וזהו פירוש הר"ן במסכת ע"ו. וכן בכללו שהוא זריו להשמר עלמו שלא תבא עבירה לידי. וזהו פירוש. ופירוש נקיות נקי צאן חטא: ונקיות מביאה לידי טהרה. פירש"י לחומלון ועדיף מנקי ע"כ. ולי הכי נוכל לטובה כמה חלוקת בזמינת הנקיה. וכן כולן. ונראה לי כפירוש שכתב בעל יפה מראה בשם נ"י כלומר טהרה הלב כשימנע עלמו מעבירות יגרום לו שאפילו במחשבתו לא יחטא ומה שהקשה עליו בעל יפה מראה דקרא דמייתי בירושלמי. וכפר עליה הכהן וטהרה (ויקרא י"ב). לא רמיזא ביה

טהרה המחשבה. כ"ל דלי משום הא לא איריא דהא בטהרה מביאה לידי קדושה דמייתי מדכתיב (שם ס"ו) וטהרו וקדשו הוצרך הוא עלמו לפרש שאינו חלל דוגמא בעלמא וס"ל נמא דכותה וי"מ פירש דטהרה דהא היינו אוכל חוליו בטהרה: ומהרה מביאה לידי פרישות. חף מדבר המותר פורש להחמיר על עלמו. רש"י: ופרישות מביאה לידי קדושה. פי"מ שהוא פרישות טפי להתקדש אפי' מהלך לגופו כגון זירות היין ופעילות וסנופי. ע"כ. והיה פירוש קדש עלמך במותר לך שחז"ל יבנתו כ. סוהרין ע"ן. כלומר במותר ולר"ן לך: וקדושה מביאה לידי ענה. פירש י"מ בשם הר"ן מחוץ שהוא מצוה עניי העולם בא לידי ענה

ענה

תוספת חדשים

לאחר ימים יקום אחר כמותו שבוטלי ההלכות שאחר ר"ג הוקן שיהי כהם מעלות ומדות הוי גם כן כהם טהרה ופרישות דק פי' שם לא היה כמותו כהם וק"ל (ממחשבת ז"ל):

ראשון לציון
במשנה והגבולין כרש"י ובאר מפריש לא מלאה פי' על זה ודליתו נקרבן העדש שבהו והגבולין מקום שבו כן כדכתיב ביהובע (ג' ה') והלך הגבול ע"כ: ואנשי הגבול אפשי סהיו הגבי כהם וכל אחד מושל בגבול אחד וטעמו יסובבו מעיר לעיר. לכוונת העדש: בן (מחול) אב מוסר ז' מ"ל מכלל ועשות מנול מנא כלל הדושות במשכ"ג וכן כחשיבות בדפוס הקון ליל שבעות לא הסגיתו על עשות גדול או ואיתרמו לכו מוסר שלא שמו על לב שכן הוא במיכה ז': ר"ם בן יאיר אומר במשכ"ג ליהא ועי' במ"ץ

כבוד. והמכונן שהכבוד יהיה נאהב מאלו לרדף אחריו. והרי זה דוגמת וחולפא יסגא ומעטנו: והיין ביוקר. שהכל עוסקין במשתאות. רש"י: ואין טוכחה. אין לך אדם שיכול לאכילת כגולם כשלים בחטאות וכשמוכיחין אל' אתה כמותי. רש"י: בית ועד. של חכמים יהיו לציית וטת. שכלו התנאים ואין לומד תורה ויהא חרב מאין איש ובעלי זמה מתגודדים שם מפני שחון לעיר היו צרי מדרשות שלהם. רש"י: רבי פנחס בן יאיר כו'. ליהא בבבלי ולא בירושלמי בנוסח המשנה. ולא בגמ' דהא. אבל בלשון אחרת טעיה בצרייתא דס"פ דף כ' בבבלי. ובירושלמי פ"ג דשקלים מסכים לנטחאיתנו אלא דל"ג פרישות

יבין תפארת ישראל

ומתרגעין: פו) כשכבר יראו העקב ממשיח כי בא: פו) ירבה: פח) היקרות יהנשא כראש אמיר צאלין: פט) שיהיו שכורים רבים, השותים ממירות נפש: צ) שיהיו יד לאפיקורסת: צא) ל"ל המשך הדברים, דע"י ד' דברים מלך השומע אין טוכחה מהקבלה, א' אם השומע חטף, שהמוכיח מצוה בעיניו. ב' שהשומע מודאג בפרנסתו, ולהכי אין לבו פנוי לשמוע טוכחה הייס כמ"ש ולא שמעו אל משה מקולו רוח ומעצורה קשה. ג' שהשומע מובלע בשרירות לבו, וביותר אם שנה בשכר נבלע מהיין (ישעיה כ"ח). ד' אם רוח אפיקורסת נקפה בו ותהומם ארתו, כמ"ש כל באיה לא יסובון ולא יסונו אורחת חיים. ולכן אמר החתא, שבעיקבה דמשיחא יתחברו כל הדידים החלו לרשותא, שהתרבה הפירוטה והחליפות, ומחמת היקרות הגדול יהיה דלגת פרנסה ג"כ, וגם אפי"כ ילכו בשרירותה תהוהם עד שישתכרו ציין, וגם המינות יפרוץ מאוד. ובהתחבר כל כמות אלה, ודלוי אין טוכחה כשמעת ולכן יורא כי אין איש וישתומם כי אין סומך ומוסע לו ימינו וגו' להביא משיח בדור שכולו חייב: צב) בית המדרש: צג) שצתי מדרשות שלהן היו מחוץ לעיר, שלא ישבתום המון קרים. ומחמת שפסוק הלימוד בהם, יהיה מקום ההוא נודע לגוה: צד) שיהי שם ה"ח וחסידים כדאמרין (ספחים ד"ה א') שהיו מחמירים בדבר שפי

בזה"ע ועיין בטוה"א פ"ג ט"ז
ב"ב פ"ג ט"ז וכו' מהנה"א
ז"ל וכו' מהנה"א פ"ג ט"ז
ובכל המעשה נ"ב ר"ס
ז' וכו' מהנה"א פ"ג ט"ז

טעם: ועגלה מביאה ליד יראת חטא. כהנ"י ר"מ הר"ן פירש
שהוא ירא ממש כוונתו מן החיוב. ולא הוגת בזה. דמחזי רבותיה
דיראת חטא בחר פרישות וטורה וקדושה. וי"ל דיראת חטא היינו
שמד"ה החטא בעלמו מתירא. ולא מיראת הפורענות. אלא מהבנת

המקום או מפני מוראו ואין זה מורא
פורענות אלא שמוראו וגדלו והימחו
מוטלת עליו. א"כ ר"ל שמדקדק מאד
פן יכשל בחטא אפי' בשוגג ע"כ. ועיין
מ"ס במסכת ה' פ"ב דלצוה ויראת
חטא מביאה ליד חסידות. כהנ"י ר"מ
הר"ן פירש שכל מעשיו לשם שמים. ולי
נראה לפירש דהיינו ויתורעם חסידיו
לפניו משורת הדין במשאו ומתנו.

לקוטים
[שייך לשנה ה']
תרי"ג ד"ה וארון וכו'
אכל רש"י וכו' כתב כ"כ
כפירושו מונח בפרשה ו'
פ"ב דיומא דקמי יומאן
למל קדרון ומשמין לגמיה
לגזל וכו' מהל נכר הוא
ודאי דמשירדו דקמיה שם
כדפיין עם המים והיחך
מנו למכרם והתם נמי מ'
רש"י עמק כלומר מקום
עמוק וכו' מהל נכר וכו' וכו'
לרש"י שפירש דהגל י"ג
מיא לפתוח וכו' אלא
כהל פליגי הרמב"ם ורש"י
דלרש"י ארון דהיינו קס'
קלי על קרקעיתו וכו'
ולכדמי' קלי על חוק
כשפייה שחוק כהק' וכו'
בעת שמיים שוטפים בו
וכו' ותמימי על חתייט
עוהה חרא דמי' ס'ד
דכדמי' ס"ל דהל היינו
נכר דכין דעריפה ביה
נחל ועל כהנ"י רותי'ס
א"ל חתייט עם המים שוטפים
דמי' תימא שפיית העגלה
ביה ע"י שפיית וכו' אהוי
סיהר היו יכולים לרתון
דייבם על הדם וכו' המים
שפיית אהוי וכו' ע"כ
וכהנ"י עם שרה עמר

לידי עונה קו). ועגלה מביאה ליד יראת חטא קו).
ויראת חטא מביאה ליד חסידות קס) וחסידות
מביאה ליד רוח הקדש קי). ורוח הקדש מביאה
לידי החיות המתיב קיא). ותחיית המתים בא.
על ידי אליהו וכו' לטוב קיב) אמן:

נשלמה מסכת סוטה
(מלאכי ג') הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בן יום
ה' הגדול והטורא. ופי' הר"ן וכו' דבשביל אותו יום. אחי אליהו.
נמלא שפתיים המהים גורמה לאליהו שיבא:
סליק מסכת סוטה

ז"ל וכו' במקום וכו' ר"ן.

יבין תפארת ישראל יבין
קו) דמדמבזה ענייני עולם, א"כ על מה יתגאה עוד: קח) זהו מדריגה
יותר גדולה. עד כהן היה פורש א"ע מהחטא מיראה שיפור ויקבל
עניש. אבל ע"י שפוחה בעונותיו ושבלותו, וישער נגד זה רוממות הקב"ה,
ידיה ע"י ירא מהחטא ולא מהעונש: קט) עד כאן היה נשמר מאד
מלעבור על ל"ח, וזה יותר נקל מלקיים המצוה עשה בשמחה לשם
שמים. והבטח נתעלה יותר, שיבו גם עשייתו בחסידות לש"ס:

קו) דמדמבזה ענייני עולם, א"כ על מה יתגאה עוד: קח) זהו מדריגה
יותר גדולה. עד כהן היה פורש א"ע מהחטא מיראה שיפור ויקבל
עניש. אבל ע"י שפוחה בעונותיו ושבלותו, וישער נגד זה רוממות הקב"ה,
ידיה ע"י ירא מהחטא ולא מהעונש: קט) עד כאן היה נשמר מאד
מלעבור על ל"ח, וזה יותר נקל מלקיים המצוה עשה בשמחה לשם
שמים. והבטח נתעלה יותר, שיבו גם עשייתו בחסידות לש"ס:

קו) דמדמבזה ענייני עולם, א"כ על מה יתגאה עוד: קח) זהו מדריגה
יותר גדולה. עד כהן היה פורש א"ע מהחטא מיראה שיפור ויקבל
עניש. אבל ע"י שפוחה בעונותיו ושבלותו, וישער נגד זה רוממות הקב"ה,
ידיה ע"י ירא מהחטא ולא מהעונש: קט) עד כאן היה נשמר מאד
מלעבור על ל"ח, וזה יותר נקל מלקיים המצוה עשה בשמחה לשם
שמים. והבטח נתעלה יותר, שיבו גם עשייתו בחסידות לש"ס:

קו) דמדמבזה ענייני עולם, א"כ על מה יתגאה עוד: קח) זהו מדריגה
יותר גדולה. עד כהן היה פורש א"ע מהחטא מיראה שיפור ויקבל
עניש. אבל ע"י שפוחה בעונותיו ושבלותו, וישער נגד זה רוממות הקב"ה,
ידיה ע"י ירא מהחטא ולא מהעונש: קט) עד כאן היה נשמר מאד
מלעבור על ל"ח, וזה יותר נקל מלקיים המצוה עשה בשמחה לשם
שמים. והבטח נתעלה יותר, שיבו גם עשייתו בחסידות לש"ס:

קו) דמדמבזה ענייני עולם, א"כ על מה יתגאה עוד: קח) זהו מדריגה
יותר גדולה. עד כהן היה פורש א"ע מהחטא מיראה שיפור ויקבל
עניש. אבל ע"י שפוחה בעונותיו ושבלותו, וישער נגד זה רוממות הקב"ה,
ידיה ע"י ירא מהחטא ולא מהעונש: קט) עד כאן היה נשמר מאד
מלעבור על ל"ח, וזה יותר נקל מלקיים המצוה עשה בשמחה לשם
שמים. והבטח נתעלה יותר, שיבו גם עשייתו בחסידות לש"ס:

נשלמה מסכת סוטה